

گزارش سالانه روند سبز افغانستان

Afghanistan Green Trend Annual Report

افغانستان در سال ۲۰۲۴ میلادی

Afghanistan in 2024

info@afgreentrend.org | www.afgreentrend.org

فشرده مطالب

- نگاهی به وضعیت سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی افغانستان در سال ۲۰۲۴
- نگاهی به نشست های بین المللی پیرامون افغانستان
- بررسی روابط دو جانبه گروه طالبان با کشورهای آسیای میانه (اوزبیکستان، تاجیکستان، قزاقستان و قرقیزستان) و فدراسیون روسیه
- رشد افراطیت با ظهور مجدد امارت
- پروژه های ناتمام جمهوریت - افتتاح مجدد و استفاده ی تبلیغاتی امارت
- وضعیت رسانه ها تحت حاکمیت طالبان

در مورد روند سبز افغانستان - رسا

روند سبز افغانستان (رسا) در سال ۲۰۱۰ میلادی با هدف حمایت از دموکراسی، مردمسالاری و مبارزه با افراط‌گرایی مذهبی در افغانستان بنیان‌گذاری شد. این جریان به‌عنوان یک حرکت اجتماعی-سیاسی پویا و تأثیرگذار، بیش از یک و نیم دهه بر اصول دموکراسی، عدالت، آزادی و توسعه افغانستان تأکید کرده و در این مسیر فعالیت‌های چشمگیری انجام داده است. رسا با فعالیت‌های مؤثر و وزین خود طی این سال‌ها، نقش کلیدی در ترویج روایت‌های مردم‌محور، ایده‌سازی برای افغانستان عاری از طالبان، تروریسم و افراط‌گرایی ایفا کرده است. این جریان در چارچوب نظام سیاسی جمهوری اسلامی افغانستان، بر جوان‌سازی ادارات بر پایه شایستگی، توانمندسازی جوانان برای رهبری آینده کشور، مقابله با تفوق طلبی و زورگویی، و تلاش برای تأمین عدالت اجتماعی و سیاسی تأکید داشته است.

بسپج ملی پیام ماست.

فعالیت‌های رسا شامل برگزاری گردهمایی‌های آگاهی‌بخش، مقابله با تروریسم و روایت‌های افراطی طالبان، مشارکت در ایجاد سیستم خدمت‌رسانی دولتی، تأکید بر پاسخگویی مقامات ارشد دولتی، تدویر برنامه‌های علمی و ظرفیت‌سازی برای جوانان، و ارائه طرح‌ها و پیشنهادات برای پیشبرد روندهای ملی بوده

است. این جریان همواره ارزش‌های آزادی، برابری و عدالت را به‌عنوان اصول بنیادی خود به مردم و جمهوری اسلامی افغانستان ارائه کرده است.

با سقوط نظام در ۱۵ اگست ۲۰۲۱ و فروپاشی دستاوردهای مادی و معنوی کشور، روند سبز افغانستان فعالیت‌های خود را متوقف نکرده و با عزم راسخ‌تر به مقاومت ملی در برابر طالبان ادامه داده است. این جریان با همکاری نزدیک با جبهه مقاومت ملی افغانستان، افشای فعالیت‌ها و اقدامات طالبان، آگاه‌سازی مردم از وضعیت کشور و مقابله با اشغال طالبان، نقش اساسی در مبارزه با افراط‌گرایی ایفا کرده است. رسا تعهد جدی خود را به مردم افغانستان برای مبارزه با سلطه طالبان و پیشبرد آرمان‌های آزادی و عدالت تجدید کرده است.

اهداف روند سبز افغانستان

- مقاومت مسلحانه بر ضد افراطیت مسلح، جهل، تفوق جویی و تعصب طالب
- مقاومت و ایستادگی برای آزادی افغانستان از زیر سلطه نا مشروع و ظلم و ستم گروه تروریستی طالب
- مبارزه برای زمینه سازی رفراندوم و تعیین نوع نظام سیاسی بر اساس رای و اراده مردم افغانستان
- مبارزه در دفاع از کثرت گرایی، حق شهروندی، حق زن و حقوق بشر
- تعدیل قانون اساسی و ملی سازی سمبول ها و نمادها مانند پرچم و سرود ملی
- زمینه سازی برای رشد رهبران جوان و نسل نو

دورنمای روند سبز افغانستان

روند سبز افغانستان به عنوان یک سازمان جوان، پویا و ضد طالبان، بر تعهد به مقاومت در برابر استبداد و جهل طالبان تأکید دارد. با وجود سقوط جمهوریت و مهاجرت چهره‌های برجسته آن، اعضای رسا به مبارزه خود ادامه داده و به آزادی افغانستان از سلطه طالبان باورمند هستند. این سازمان، طالبان را گروهی افراطی و غیرقابل قبول برای ایجاد حکومتی مردمی می‌داند و به اهداف خود، که خواسته اکثریت مردم افغانستان است، پایبند باقی خواهد ماند.

رسا با پرچم سهرنگ افغانستان، برای ایجاد نظامی عاری از تعصب و افراطیت و حق انتخاب زعیم سیاسی توسط مردم، مبارزه می‌کند و تا فراهم سازی زمینه همه‌پرسی در مورد نظام سیاسی ادامه خواهد داد. در عین تأکید بر مقاومت مسلحانه، رسا در مذاکره را باز گذاشته اما هرگز بر سر اصول و ارزش‌های بنیادی مردم که با خون شهدا شکل گرفته است، سازش نخواهد کرد.

مقدمه

افغانستان پس از سقوط به دست طالبان در ۱۵ آگست ۲۰۲۱ و معاملات پشت پرده سیاسی در دوحه، بار دیگر وارد یکی از تاریک‌ترین دوره‌های تاریخ سیاسی خود شد. این تحول باعث فروپاشی نظام سیاسی، رکود اقتصادی و بروز بحران‌های اجتماعی گسترده‌ای شد که تأثیرات آن تا دهه‌ها گریبان‌گیر نسل‌های آینده خواهد بود. پیامدهای این فاجعه تاریخی، میراث سنگینی را بر دوش مردم افغانستان گذاشته که بازسازی آن نیازمند زمان، تلاش، و همبستگی ملی و بین‌المللی است.

روند سبز افغانستان (رسا) با هدف مبارزه علیه اشغال و تلاش برای دستیابی به آزادی و مردم‌سالاری، بر ضرورت انجام اقدامات مشروع و مؤثر تأکید دارد. این اقدامات، شامل استفاده از ابزارهای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، در راستای تضعیف گروه طالبان و بسیج ملی علیه این رژیم نامشروع طراحی شده‌اند. در همین راستا، روند سبز افغانستان به تهیه و انتشار گزارش سالانه‌ای پیرامون وضعیت کلی کشور در سال ۲۰۲۴ اقدام نموده است تا به‌عنوان مرجعی برای ارزیابی شرایط موجود و راهکارهای پیشنهادی عمل کند.

در گزارش سالانه رسا، عوامل مؤثر بر زندگی مردم افغانستان در سال ۲۰۲۴ با دقت و عمق تحلیل شده‌اند. این ارزیابی بر مبنای داده‌های معتبر از منابع گوناگون، از جمله شبکه‌های تلویزیونی، مطبوعات، روزنامه‌ها، سازمان‌های ملی و بین‌المللی، مراکز تحقیقاتی و نهادهای مستقل دیده‌بان، تهیه شده است. بهره‌گیری از رویکردی علمی و نظام‌مند در تدوین این گزارش، شفافیت و دقت محتوای آن را تضمین می‌کند. این گزارش تمامی گروه‌های سنی، جنسیتی و مذهبی جامعه افغانستان را در بر می‌گیرد که در موجودیت طالبان با رنج‌ها و چالش‌های متعدد مواجه شده‌اند. محتوا با بهره‌گیری از مدل‌های پیشرفته تحقیقاتی و روش‌های مدرن تحلیل آماری بررسی شده است تا مفاهیم آن به شکلی شفاف و قابل‌درک برای مخاطبان ارائه شود.

در این گزارش، وضعیت کلی افغانستان از منظر سیاسی، اجتماعی، امنیتی و اقتصادی در بخش نخست مورد بررسی قرار گرفته است. بخش دوم به تحلیل روابط گروه طالبان با کشورهای آسیای میانه و روسیه اختصاص دارد. در بخش سوم، موضوعاتی نظیر گسترش افراط‌گرایی، وضعیت زنان و محدودیت‌های اعمال شده بر رسانه‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. بخش چهارم به پروژه‌های ناتمام دوران جمهوریت و بهره‌برداری تبلیغاتی طالبان از آنها می‌پردازد. در نهایت، بخش پایانی شامل ارزیابی کلی وضعیت و ارائه پیشنهادهایی برای برون‌رفت از بن‌بست کنونی است.

شایان ذکر است که هرچند آمار و ارقام و تحلیل‌های ارائه‌شده در این گزارش صددرصد قطعی نیستند، اما تلاش شده نزدیک‌ترین و دقیق‌ترین داده‌ها با استناد به منابع معتبر ارائه شود تا تصویری واقعی و روشن از وضعیت جامعه افغانستان ارائه گردد. این گزارش خدمتی به مردم افغانستان است تا ضمن اطلاع از واقعیت‌های موجود، مسیرهای ممکن برای تغییر و پیشرفت را بهتر درک کنند.

فهرست مندرجات

بخش اول: بررسی کلی وضعیت سیاسی، امنیتی و اقتصادی افغانستان در سال ۲۰۲۴.....	۱
نگاهی به وضعیت سیاسی افغانستان.....	۱
نگاهی به وضعیت امنیتی افغانستان.....	۲
فعالیت های جبهه مقاومت ملی.....	۲
فعالیت های جبهه آزادی.....	۳
فعالیت های داعش در افغانستان.....	۴
نگاهی به وضعیت اقتصادی افغانستان.....	۵
نگاهی به وضعیت زراعتی کشور در سال ۲۰۲۴.....	۱۳
نگاهی به نشست های بین المللی پیرامون افغانستان.....	۱۵
نخستین نشست فارمت مسکو.....	۱۵
اول - نشست ابتکار منطقه ای تهران.....	۱۶
شورای امنیت سازمان ملل متحد:.....	۱۷
کنفرانس سوم دوحه:.....	۱۷
روند ویانا ۱۸	
بخش دوم: بررسی روابط دو جانبه گروه طالبان با کشورهای آسیای میانه (اوزبکستان، تاجیکستان، قزاقستان و قرقیزستان) و فدراسیون روسیه .	۲۰
چالش های پیشرو برای حکومت طالبان و کشورهای آسیای مرکزی و روسیه.....	۲۰
فرصت های موجود تعامل کشورهای آسیای میانه و روسیه با طالبان:.....	۲۱
روابط با کشورهای آسیای میانه.....	۲۲
روابط طالبان با فدراسیون روسیه.....	۲۳
چالش ها و فرصت ها روابط روسیه با طالبان:.....	۲۴
بخش سوم، موضوعاتی نظیر گسترش افراط گرایی، وضعیت زنان و محدودیت های اعمال شده بر رسانه ها در سال ۲۰۲۴.....	۲۶
رشد افراطیت با ظهور مجدد امارت.....	۲۶
وضعیت زنان.....	۳۰
وضعیت رسانه ها.....	۳۶
بخش چهارم: پروژه های ناتمام جمهوریت- افتتاح مجدد و استفاده تبلیغاتی طالبان.....	۳۷
نتیجه گیری.....	۴۳
لست منابع و موخذ.....	۴۶

بخش اول: بررسی کلی وضعیت سیاسی، امنیتی و اقتصادی افغانستان در سال ۲۰۲۴

نگاهی به وضعیت سیاسی افغانستان

سال ۲۰۲۴ برای افغانستان سالی پر از تحولات سیاسی، دیپلماتیک و نشست‌های جهانی بود. با پایان این سال، طالبان همچنان ادعا دارند که پذیرش استوارنامه سفیران‌شان و کنترل چند سفارت افغانستان در خارج، نشانه‌ای از مشروعیت بین‌المللی آن‌هاست. با این حال، حتی نزدیک‌ترین متحدان طالبان، مانند چین و روسیه، بارها خواستار تشکیل یک دولت فراگیر در افغانستان شده‌اند. طالبان این درخواست‌ها را قاطعانه رد کرده و اعلام کرده‌اند که این موضوع دیگر قابل بحث نیست. در نتیجه، طالبان همچنان خارج از چارچوب مشروعیت جهانی باقی مانده‌اند.

با گذشت بیش از سه سال از تسلط طالبان بر افغانستان، هیچ کشوری آن‌ها را به‌عنوان دولت رسمی این کشور به رسمیت نشناخته است. اگرچه تماس‌های طالبان با کشورهای نظیر روسیه، چین، امارات متحده عربی، ایران، قطر و دیگران افزایش یافته، تنها چین و امارات متحده عربی استوارنامه سفیران طالبان را پذیرفته‌اند. طالبان این اقدامات را گامی به سوی به رسمیت شناختن خود تلقی کرده‌اند، اما این کشورها تاکنون هیچ بیانیه رسمی در این زمینه صادر نکرده‌اند.

در یک اقدام تاریخی، چهار کشور شامل استرالیا، کانادا، آلمان و هالند پرونده‌ای علیه طالبان در دیوان بین‌المللی دادگستری مطرح کردند. این اقدام بر اساس کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض علیه زنان صورت گرفت و هدف آن پاسخگو کردن طالبان به دلیل نقض گسترده حقوق زنان و دختران افغانستان بود. این کشورها تاکید کردند که سیاست‌های زن‌ستیزانه طالبان، از جمله ممنوعیت تحصیل و اشتغال زنان، نقض آشکار و سازمان‌یافته حقوق بشر است. در بیانیه‌ای مشترک، این کشورها تعهد خود را به مقابله با نقض حقوق بشر در افغانستان اعلام کرده و این اقدام را پاسخی قاطع به سرکوب زنان توسط طالبان دانستند.

شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد و سایر نهادهای بین‌المللی نیز بارها طالبان را به دلیل نقض گسترده حقوق زنان و آزادی‌های اساسی محکوم کرده‌اند. اما طالبان، به جای اصلاح سیاست‌های خود، فرمان‌های بیشتری در تضاد با حقوق و آزادی‌های مردم افغانستان صادر کردند. این گروه واکنش‌های بین‌المللی را «دخاله در امور داخلی افغانستان» خوانده و بر مواضع خود پافشاری کرده است. نقض مداوم حقوق بشر و سرکوب زنان، طالبان را بیش از پیش در انزوای بین‌المللی فرو برده است. کشورهای غربی نه تنها از به رسمیت شناختن این گروه خودداری کردند، بلکه تحریم‌های اقتصادی و محدودیت‌های دیپلماتیک بیشتری علیه آن‌ها اعمال کرده‌اند.

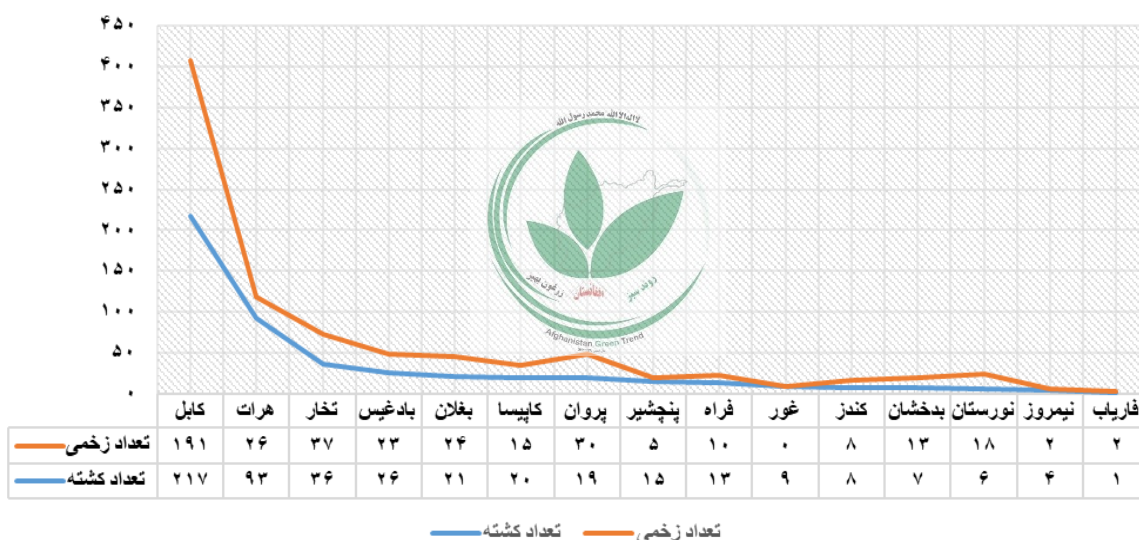
نگاهی به وضعیت امنیتی افغانستان

برخلاف ادعای دروغین گروه طالبان وضعیت امنیتی افغانستان در سال ۲۰۲۴ بیش از هرزمانی دیگری بسیار شکننده و نا امید کننده بود. در سه سال اشغال طالبان سطح خشونت به شکل قابل توجهی افزایش یافته است، طالبان علی رغم ادعای امنیت سرتاسری در این بخش دست‌آورد درخور توجهی ندارند، رویدادهای قتل غیرنظامیان، قتل‌ها، ناپدید شدن‌ها، شکنجه، اختطاف تجار، تجاوز به زنان و دختران، مجازات ظالمانه، غیر انسانی و تحقیرآمیز توسط افراد و شبکه‌های طالبان، غصب زمین و جایداد‌های مردم، زورگویی، باجگیری، اخاذی وضع مالی غیر قانونی، وضع محدودیت‌های جدی علیه آزادی بیان و رسانه‌ها، خشونت علیه خبرنگاران و سانسور آنها، همچنان از مصادیق نا امنی مشهود دیگر میتوان از سرکوب سیستماتیک مردم به نام‌های مختلف و عضویت در جبهات مخالف، وضع محدودیت‌های جدی در رابطه به آزادی مذاهب، محدودیت در حق خروج از کشور، وضع محدودیت‌های جدی برای داشتن مشارکت سیاسی، وضع محدودیت جدی و آزار و اذیت سازمانها، نهادهای خارجی و داخلی فعال در زمینه حقوق بشر، عدم بررسی و پاسخگویی در رابطه به موضوعات خشونت‌ها و سایر موارد نقض کننده حقوق بشر را نامبرد. افغانستان زیر اداره گروه طالبان یک پایگاه تولید و ترویج گروه‌های تروریستی برای منطقه و جهان تلقی می‌شود. جبهه مقاومت ملی و جبهه آزادی در حملات نظامی پی هم در بیشتر از ۱۶ ولایت این گروه را مورد هدف قرار داده، که تنها در سال ۲۰۲۴ این دو جبهه نظامی ضد طالبان به تعدادی ۷۱۶ تن از اعضای این گروه را از پا درآورده و ۵۷۳ تن دیگر آنها را زخمی نموده‌اند.

فعالیت‌های جبهه مقاومت ملی

جبهه مقاومت ملی به عنوان یک جریان سیاسی - نظامی ضد طالبان بیش از هر جریان دیگری در قسمت انجام حملات به منظور ایجاد تلفات سنگین بر دشمن دست آورد‌های قابل ملاحظه‌ای داشته است. این جبهه با تحرکات مختلف و انجام حملات چریکی در ۱۵ ولایت افغانستان رخنه ایجاد کرده، و بر ملیشه‌های طالبان خسارات زیاد وارد کرده است. جبهه مقاومت ملی در نتیجه حملات متعدد در سال ۲۰۲۴ در ۱۵ ولایت افغانستان به تعدادی ۴۹۵ نفر طالب را از پا در آوردن و ۴۰۶ نفر دیگر آنها را زخمی نموده‌اند. تنها در ولایت کابل ۲۱۷ نفر طالبان کشته، ۱۹۱ نفر زخمی، در هرات ۹۳ نفر کشته و ۲۶ نفر زخمی، در تخار ۳۶ نفر کشته و ۳۷ نفر زخمی، در بادغیس ۲۶ نفر کشته و ۲۳ نفر زخمی، در ولایت بغلان ۲۱ نفر کشته و ۲۴ نفر زخمی، در کاپیسا ۲۰ نفر کشته و ۱۵ نفر زخمی، در پروان ۱۹ نفر کشته و ۳۰ نفر زخمی، در پنجشیر ۱۵ نفر کشته و ۵ نفر زخمی، در فراه ۱۳ نفر کشته و ۱۰ نفر زخمی، در غور ۹ نفر کشته، در کندز ۸ نفر کشته و ۸ نفر زخمی، در بدخشان ۷ نفر کشته و ۱۳ نفر زخمی، در نورستان ۶ نفر کشته و ۱۸ نفر زخمی، در نیمروز ۴ نفر کشته و ۲ نفر زخمی و سر انجام در فاریاب ۱ نفر کشته و ۲ نفر دیگر زخمی گردیده است.

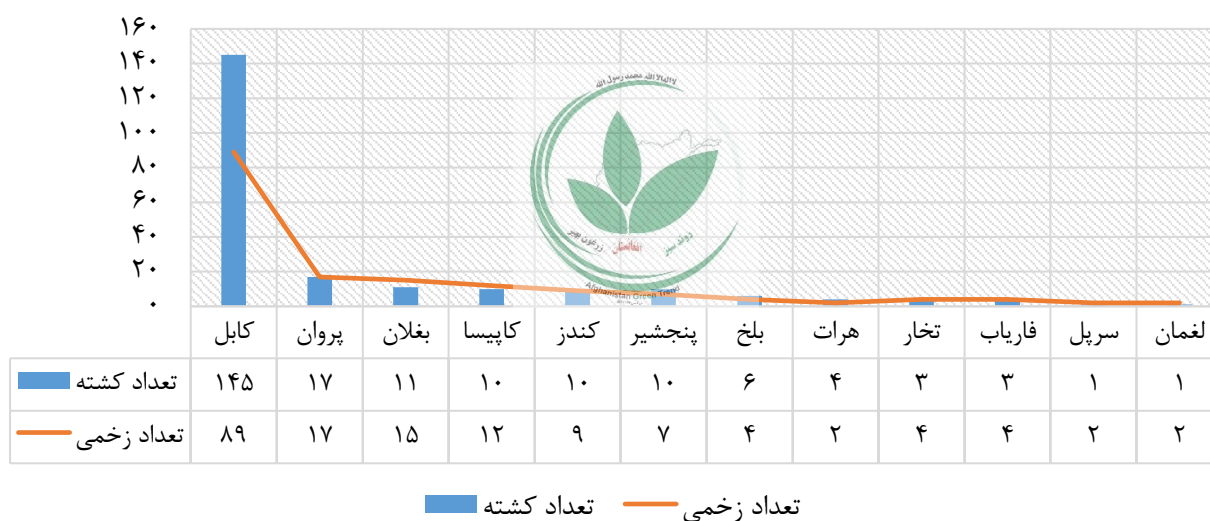
حملات جبهه مقاومت ملی در سال ۲۰۲۴

فعالیت های جبهه آزادی

جبهه آزادی بعد از جبهه مقاومت ملی یگانه جریان نظامی ضد طالبان است که تلفات سنگینی را متوجه ملیشه های طالبان ساخته است. این جبهه نیز با تحرکات مختلف و انجام عملیات های چریکی در ۱۲ ولایت افغانستان در صفوف دشمن خسارات وارد کرده است. جبهه آزادی در نتیجه حملات متعدد در سال ۲۰۲۴ در ۱۲ ولایت افغانستان به تعدادی ۲۲۱ نفر طالب را از پا در آورده و ۱۶۷ تن دیگر را زخمی کرده اند. این جبهه در ولایت کابل ۱۴۵ تن طالب را کشته و ۸۹ تن را زخمی کرده است، به همین ترتیب در پروان ۱۷ تن و ۱۷ تن زخمی، در بغلان ۱۱ تن کشته و ۱۵ تن زخمی، در کاپیسا ۱۰ تن کشته و ۱۲ تن زخمی، در کندهز ۱۰ تن کشته و ۹ تن زخمی، در پنجشیر ۱۰ تن کشته و ۷ تن زخمی، در بلخ ۶ تن کشته و ۴ تن زخمی، در هرات ۴ تن کشته و ۲ تن زخمی، در تخار ۳ تن کشته و ۴ تن زخمی، در فاریاب ۳ تن کشته و ۴ تن زخمی، در سرپل ۱ تن کشته و ۲ تن زخمی، و در لغمان ۱ تن کشته و ۲ تن زخمی.

حملات جبهه آزادی در سال ۲۰۲۴

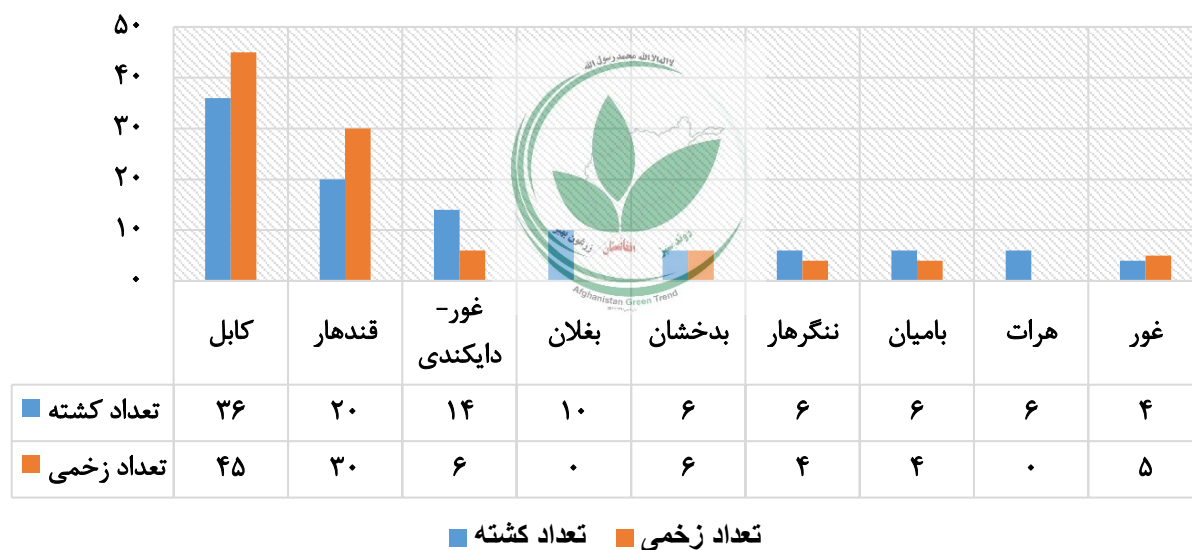

هرات ۴ تن کشته و ۲ تن زخمی، در تخار ۳ تن کشته و ۴ تن زخمی، در فاریاب ۳ تن کشته و ۴ تن زخمی، در سرپل ۱ تن کشته و ۲ تن زخمی. و در لغمان نیز ۱ تن کشته و ۲ تن زخمی گردیده است.

فعالیت های داعش در افغانستان

حضور و حملات داعش به عنوان یک گروه تروریستی بعد از ۲۰۲۱ در افغانستان به شکل بی سابقه افزایش یافته است. حملات پی هم تروریستی آنها در داخل افغانستان و کشور های منطقه به معنای یک زنگ خطر در ثبات امنیت منطقه ای و جهانی تلقی می شود. با این حال، ادعای طالبان مبنی بر امن بودن و عدم حضور داعش در افغانستان دروغ ثابت گردیده است. در واقع شدت حملات داعش در سال ۲۰۲۴ به شکل عموم و در این اواخر کشته شدن خلیل حقانی توسط داعش به گونه خاص، نشان داد که طالبان در تأمین امنیت ناکام مانده اند. داعش به عنوان یک غده سرطانی در این کشور برای تهدیدات امنیتی داخل افغانستان و کشور های منطقه ای و جهانی حضور پر رنگ دارد. گروه داعش در نتیجه حملات متعدد در سال ۲۰۲۴ در ۹ ولایت افغانستان خسارات جانی و مالی بر طالبان و بیشتر غیر نظامی ها وارد کرده است. این گروه براساس آمار اعلان شده توسط رسانه ها، گروه طالبان و مسوولیت گرفتن خود گروه داعش در این سال ۱۰۸ تن را کشتند، و

حملات داعش در سال ۲۰۲۴

۱۰۰ تن دیگر را زخمی نموده اند. این گروه در حملات مختلف در ولایت کابل ۳۶ تن را کشتند که خلیل حقانی وزیر مهاجرین گروه طالبان نیز شامل می شود، ۴۵ تن دیگر را زخمی نموده اند. به همین ترتیب در قندهار ۲۰ تن را کشته و ۳۰ تن زخمی، در غور- دایکندی ۱۴ تن کشته و ۶ تن زخمی، در بغلان ۱۰ تن کشته، در بدخشان ۶ تن کشته و ۶ تن زخمی، در بامیان ۶ تن کشته و ۴ تن زخمی، در ننگرهار ۶ تن کشته و ۴ تن زخمی، در هرات ۶ تن کشته و در غور ۴ تن را کشته و ۵ تن دیگر را زخمی نموده اند.

۱۰ کشور خطرناک در جهان که برای سفر کردن ناامن می باشند برحسب شماره		
شماره	نام کشور	دلایل نا امنی
۱	افغانستان (خطرناک ترین کشور در جهان)	ادامه جنگ داخلی، عدم ثبات سیاسی، بحران بشری، دهه ها در جنگ، افزایش خشونت و نا امنی با بر گشت طالبان، فقر، کمبود خدمات حیاتی، کمبود مواد غذایی و شکننده گی سیستم صحتی و حضور گروه های تروریستی
۲	یمن	جنگ داخلی، عدم ثبات سیاسی
۳	سوریه	ادامه جنگ داخلی بعد از سال ۲۰۱۱
۴	سودان جنوبی	جنگ داخلی و عدم ثبات سیاسی
۵	جمهوری کانگو	بی ثباتی سیاسی و حضور گروه های مسلح
۶	روسیه	تنش داخلی و تلاش برای خشونت بین المللی
۷	اوکراین	عدم ثبات سیاسی، جنگ و بحران بشری
۸	سومالیا	جنگ، تروریسم و بحران بشری
۹	سودان	افزایش تنش های داخلی و اتهامات حقوق بشری
۱۰	عراق	حضور داعش، ادامه تنش ها، خشونت های داخلی

نگاهی به وضعیت اقتصادی افغانستان

اقتصاد افغانستان از گذشته های دور به شدت وابسته به کمک ها و منابع خارجی بوده است. بدون تکیه بر این منابع، تداوم و حیات اقتصادی کشور همواره با چالش های اساسی مواجه بوده است. این وابستگی پس از تسلط طالبان بر افغانستان در سال ۲۰۲۱ میلادی به اوج خود رسید و اقتصاد کشور در مسیری از رکود و کاهش شاخص های حیاتی قرار گرفت. در این دوران، تولید ناخالص داخلی افغانستان نزدیک به ۳۰ درصد کاهش یافت و اقتصاد در وضعیت توقف و بحران قرار گرفت.

پیامدهای این رکود اقتصادی شامل فقر گسترده، کمبود مواد غذایی و بیکاری مزمن بوده است. دلایل این بحران اقتصادی علاوه بر کاهش کمک های بین المللی، شامل بازگشت اجباری پناهجویان از کشورهای همسایه، خشکسالی، زمین لرزه و تأثیرات تغییرات اقلیمی می شود. کاهش کمک های بین المللی نیز مستقیماً با

سیاست‌های طالبان، به‌ویژه محدودیت‌های گسترده بر زنان، ارتباط دارد. حضور فعال زنان در فرآیند توزیع کمک‌ها نقشی اساسی ایفا می‌کرد، اما محدودیت‌های طالبان بر زنان باعث کندی در روند توزیع کمک‌ها و محرومیت گروه‌های آسیب‌پذیر از این منابع شده است.

علاوه بر این، موج گسترده مهاجرت از کشورهای همسایه، به‌ویژه ایران و پاکستان، فشارهای مضاعفی بر ساختار اقتصادی و اجتماعی افغانستان وارد کرده است. عدم توانایی طالبان در مدیریت مناسب بازگشت‌کننده‌گان و ارائه خدمات به آن‌ها، به افزایش فقر و گسترش نابرابری در بخش‌های وسیعی از جامعه انجامیده است.

سکتور خصوصی، به‌عنوان موتور محرک اقتصاد در افغانستان، با چالش‌های جدی مانند کاهش تقاضا، ضعف قدرت خرید مردم، و مشکلات اعتباری مالی مواجه است. این چالش‌ها به‌ویژه در غیاب مشارکت و همکاری زنان در زنجیره‌های مختلف اقتصادی و نیز محدودیت‌های مرتبط با تولید مواد مخدر که تقریباً ۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌داد، بیشتر شده‌اند. این عوامل نه تنها ارائه خدمات به مردم را با مشکل مواجه کرده‌اند، بلکه منجر به کاهش تقاضا و رکود تولید در بازار نیز شده‌اند. این وضعیت، سکتور خصوصی را که نقش کلیدی در تنظیم عرضه و تقاضا در اقتصاد دارد، با بحران‌های عمیقی روبه‌رو کرده است.

از سوی دیگر سکتور بانکی با چالش بزرگی در زمینه مدیریت و ارائه سیاست‌های پولی مواجه گردیده است، بنابر مشکلات تحریم و تادیات بین‌المللی، کاهش نقدینگی مالی، عدم پرداخت وام با شرایط مناسب، تغییر سیستم مدرن بانکی به سیستم اسلامی مطابق به فرامین طالبان، نبود حمایت چاپ پول و مشکلات در جمع‌آوری پول مندرس، و سایر موضوعات از مشکلات اساسی سکتور بانکی در کشور اند، که این نارسایی‌ها باعث کندی در دوران پول، وام دهی به بخش‌های قابل حمایت و کمبود در پرداخت وام و قرضه به سرمایه‌گذاری‌های کوچک اقتصادی گردیده است. در عین حال، ارزش پول افغانی در مقابل دالر در حدود ۲۴ درصد از سال ۲۰۲۱ میلادی افزایش داشته، چون ارزش پول افغانی به صورت مافیایی در مارکیت‌های خارجی تعیین می‌گردد، این افزایش بالای نرخ کالا و خدمات در مارکیت‌های کشور تاثیر نداشته است، در ماه اسد سال ۱۴۰۳، بانک مرکزی طالبان اعلام کرد که مشتریان بانک‌ها می‌توانند تا ۱۵۰ هزار در هفته و ۵۰۰ هزار افغانی در ماه برداشت نمایند، این وضعیت نشان دهنده آن است که بانک‌های افغانستان تا هنوز با مشکلات کمبود دارایی و نقدینگی مواجه اند، و تا زمانیکه محدودیت‌های بین‌المللی از افغانستان برداشته نشود مشکلات در انتقالات بین بانکی بین‌المللی به جا مانده و سیستم غیررسمی حواله کار ساز نخواهد بود. ازسوی دیگر، سیگار گزارش داده است که طالبان برای بهبود سیستم بانکی افغانستان از ایالات متحده آمریکا درخواست کمک فنی کرده است، اما این درخواست از جانب آمریکا بنابر دلایل حقوقی و سیاسی رد گردیده است.

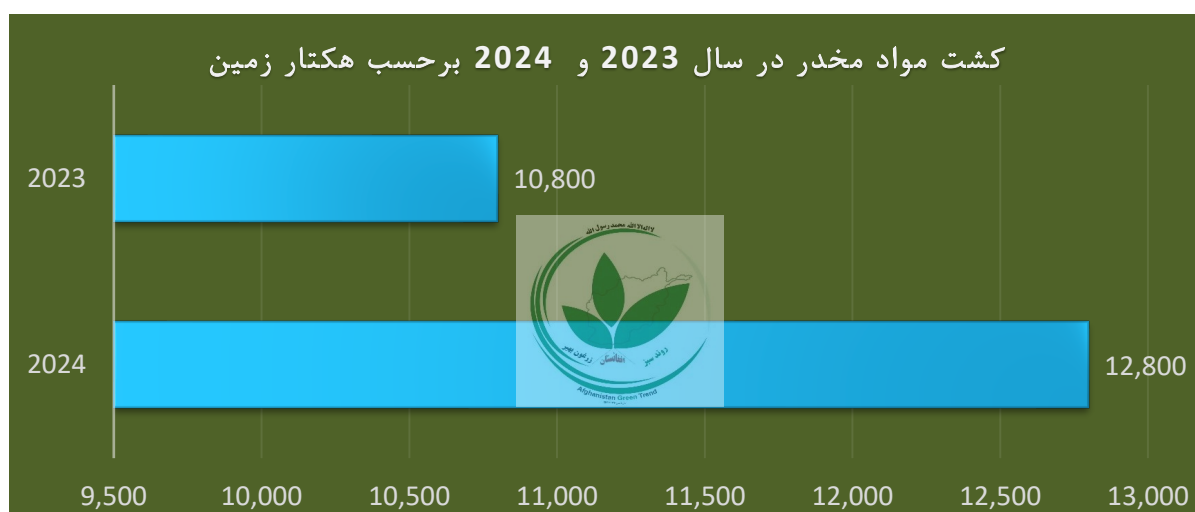
از جانب دیگر، بیلانس تادیات کشور، همچو گذشته در کسر گسترده مواجه بوده، و نسبت به گذشته، واردات بیشتر از صادرات در کشور گردیده است، اتاق تجارت و سرمایه گذاری کشور می گوید که در هشت ماه سال روان میلادی ۱۴ درصد صادرات کاهش یافته و به ۹۲۰ میلیون دالر رسیده است، تغییرات در سیاست‌های تجاری پاکستان و افزایش مالیات بر میوه‌های تازه و محصولات کشاورزی افغانستان از عوامل عمده کاهش صادرات این کشور به شمار می‌آیند. در عین حال جهت رسیدگی به مشکلات موجود، اداره انکشاف زراعتی سازمان ملل متحد، سازمان بین المللی مهاجرت و پروگرام حمایت از محلات افغانستان حدود ۱۰۰ میلیون یورو در سال ۲۰۲۴ در پروژه های انکشافی، تقویت عواید خانوارها، ایجاد مارکیت برای محصولات دهاقین و سایر پروژه های ضروری تخصیص داده است.

طالبان مدعی هستند که به منظور تقویت روند سرمایه‌گذاری و کاهش فقر، در بخش‌های اکتشاف، استخراج و فرآوری ۲۱ معدن بزرگ افغانستان، ۴۱۵ میلیارد افغانی سرمایه‌گذاری کرده است. سهم طالبان از معادن واگذار شده به شرکت‌های داخلی و خارجی بین ۱۳ تا ۵۶ درصد متغیر است. معادن بزرگی که در سال ۲۰۲۴ از سوی طالبان به قرارداد داده شده‌اند عبارت‌اند از: معدن طلا در ولایت بغلان، کرومیت در ولایت پروان، ذغال سنگ و آهن در ولایت هرات، سرب و جست در ولایت غور، یاقوت در ولایت کابل، سیمان در ولایت جوزجان، طلا در ولایت تخار و سیمان در ولایت لوگر. میزان سرمایه‌گذاری تعهد شده از سوی شرکت‌های خصوصی برای این معادن نزدیک به ۹۰۰ میلیون دالر است.

در حالی که کشور در حالت فقر و بحران قرار دارد، هشت میلیون نفر مجبور به ترک وطن شده‌اند، میکانیزم حساب‌دهی از استخراج معادن افغانستان وجود ندارد، طالبان دست به چور و چپاول منابع طبیعی کشور زده‌اند. در سه سال حاکمیت طالبان، این گروه توجه خاص به استخراج معادن کشور کرده‌اند و تقریباً صد قرارداد استخراج منابع زیر زمینی با کشورهای خارجی از جمله، چین، ترکیه، قطر، ایران و بعضی شرکت‌های داخلی صورت گرفته است، به طور نمونه، معدن شهر بزرگ ولایت بدخشان با مساحت حدود ۷۲ کیلومتر مربع از جمله بزرگ‌ترین معادن طالب در این ولایت است که طالبان حالا قرارداد استخراج آن را با یک شرکت چینی امضاً کرده‌اند، که حدود ۳۰۰ کارگر و متخصصان چینی در آن مشغول به کار اند، سهم اعضای طالبان در غارت این معادن شامل هستند عبارتند از فصیح‌الدین فطرت، رییس ستاد ارتش طالبان ۷ درصد، امان‌الدین منصور والی طالبان برای بدخشان ۵ درصد، ملا هدایت‌الله بدری وزیر معادن و پترولیم طالبان با ۱۵ درصد سهم. طالبان از استخراج غیرقانونی معادن برای تأمین ماشین‌جنگی خود استفاده می‌کنند و اکنون با امضای قراردادهای معدنی، از این منابع برای تقویت شبکه‌های اقتصادی جرمی خود بهره‌مند می‌شوند. از سوی دیگر، اداره کمک های بشری سازمان ملل متحد (اوپا) پیش‌بینی می نماید که در سال ۲۰۲۵ در حدود ۲۲.۹ میلیون نفر (۱۶.۸ میلیون نفر آن به کمک عاجل که مبلغ ۲.۴۲ میلیارد دالر بودجه میشود) نیاز به کمک های

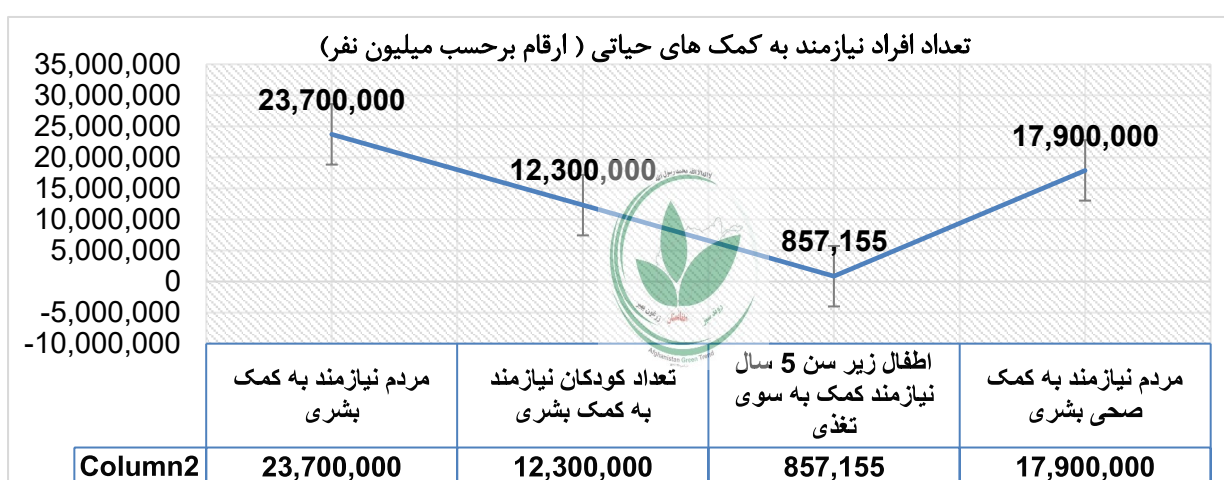
بشری، ۲۱ میلیون نفر به کمبود آب آشامیدنی، ۱۴.۸ میلیون نفر با ناامنی شدید غذایی و ۱۴.۳ میلیون نفر به خدمات محدود صحتی مواجه خواهند بود. همچنان، براساس گزارش شاخص جهانی گرسنگی در سال ۲۰۲۴، افغانستان از میان ۱۲۷ کشور در جایگاه ۱۱۶ قرار گرفته (سال گذشته در رده ۱۱۴) و شدت گرسنگی وضعیت (جدی) قرار دارد. در حدود ۳۰.۴ درصد جمعیت افغانستان دچار سوءتغذی اند و ۵.۸ درصد کودکان پیش از رسیدن به سن ۵ سالگی جان خود را از دست می‌دهند. این گزارش ۳۲ درصد جمعیت افغانستان در سطوح بلند ناامنی غذایی حاد قرار دارند.

شاخص‌های کلیدی که به زندگی مردم اثرات بسیار حیاتی و عمیق دارند، ذیلاً در تحلیل و نمودار مورد بحث قرار خواهد گرفت. در سال ۲۰۲۴ میلادی، میزان تولید و کشت مواد مخدر در افغانستان افزایش ۱۹٪ را نشان می‌دهد، این افزایش به تاسی از فرمان هیبت الله بابت منع کشت مواد مخدر در افغانستان صورت گرفته است. عدم حمایت ده‌ها قین، نبود برنامه‌های جایگزین و قاچاق مواد مخدر از جمله عوامل اساسی این رشد به حساب می‌روند، در این سال، ۵۹٪ کشت و تولید مواد مخدر صرفاً در ولایت بدخشان صورت گرفته، ولایات بادغیس، کندهار، هلمند و فاریاب به تدریج بیشترین میزان تولید مواد مخدر را در ۱۲۸۰۰ (دوازده هزار و هشت صد) هکتار زمین در مقایسه به ۱۰۸۰۰ (ده هزار و هشت صد) هکتار زمین نسبت به سال ۲۰۲۳ میلادی داشته اند.

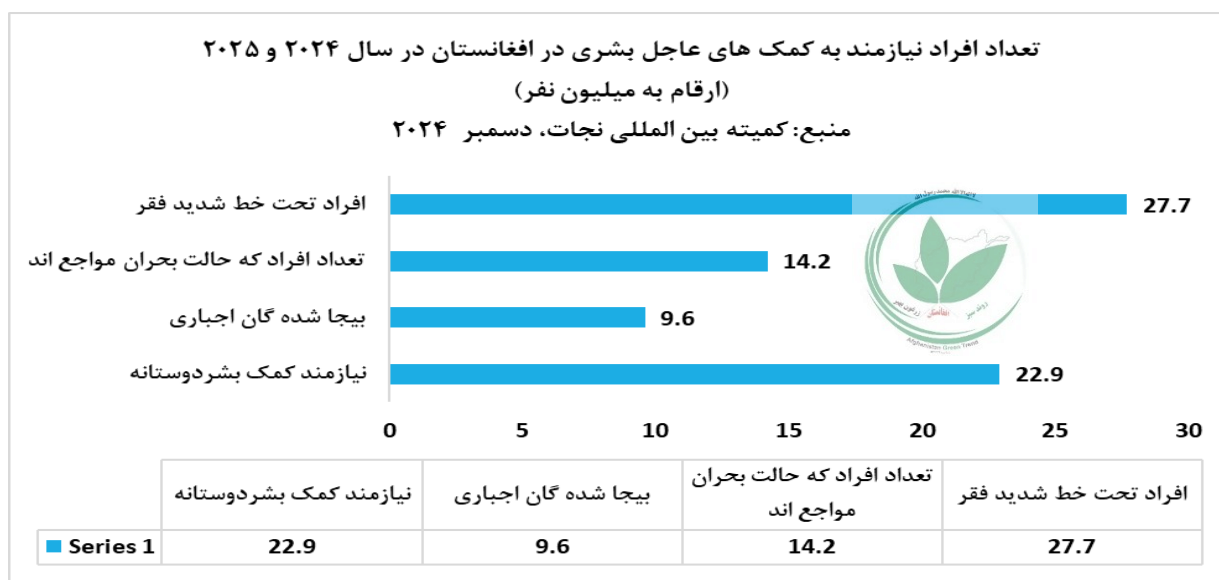

اداره سر مفتش ایالات متحده امریکا برای باز سازی افغانستان (سیگار) گفته است که طالبان همچنان از این ممنوعیت سود می‌برند، زیرا دهقانان در تلاش برای جبران کمبود با محصولات جایگزین هستند. بر اساس نظرسنجی سازمان ملل متحد، قیمت تریاک از زمان ممنوعیت تقریباً دو برابر شده است. قیمت هر کیلوگرام تریاک از ۴۱۷ دالر در ماه اگست به ۸۰۲ دالر در دسمبر ۲۰۲۳ افزایش یافت، سیگار گفته است که یک کیلو تریاک در اواخر دسمبر ۲۰۲۳ بیش از ۱۱۰۰ دالر قیمت داشت، اما اکنون (ماه جولای ۲۰۲۴) به ۶۰۰ دالر کاهش یافته است.

اداره صندوق کودکان سازمان ملل متحد (UNICEF)، نیازمندی های اولیه افغانستان را برای سال ۲۰۲۴ میلادی پیش بینی و تخمین نموده که در آن حدود بالاتر از ۲۷ میلیون انسان و ۱۲ میلیون کودک به کمک های اولیه بشری نیاز دارند. در این گزارش اطفال زیر سن پنج سال سوی تغذی بالاتر از ۸۰۰,۰۰۰ (هشت صد هزار) و مردم نیازمند به کمک های صحتی را بالاتر از ۱۷ میلیون نفر ارزیابی نموده، که این نشان دهنده دامنه فقر، اقتصاد ضعیف و نبود تسهیلات لازم خدماتی برای اکثریت قشر اجتماع در افغانستان است، که در گراف ذیل واضح گردیده است. همچنان یونیسف در سال روان میلادی برای ۳.۵ میلیون اطفال، در مکتب و سطح محلات مواد آموزشی و کتاب درسی فراهم نموده اند. این در حالیست که جمعیت افغانستان، رشد قابل توجه بالاتر از ۲.۷ درصد را در سال ۲۰۲۴ میلادی داشته، که حدود ۴۳ میلیون نفر تخمین میشود.

در همین حال، کمیته بین المللی نجات (IRC) نیز ارقام افراد نیازمند به کمک های عاجل بشری در افغانستان را برای سال ۲۰۲۴ و سال ۲۰۲۵ میلادی منتشر نموده، که نشان دهنده وضعیت فقر و نگرانی عمیق اقتصادی را به همراه دارد، در این گزارش میلیون ها نفر تحت خط شدید فقر، حالت بحرانی، بیجا شده گان و نیازمندان کمک بشری اند، که به کمک های حیاتی و اولیه انسانی ضرورت لازم دارند.

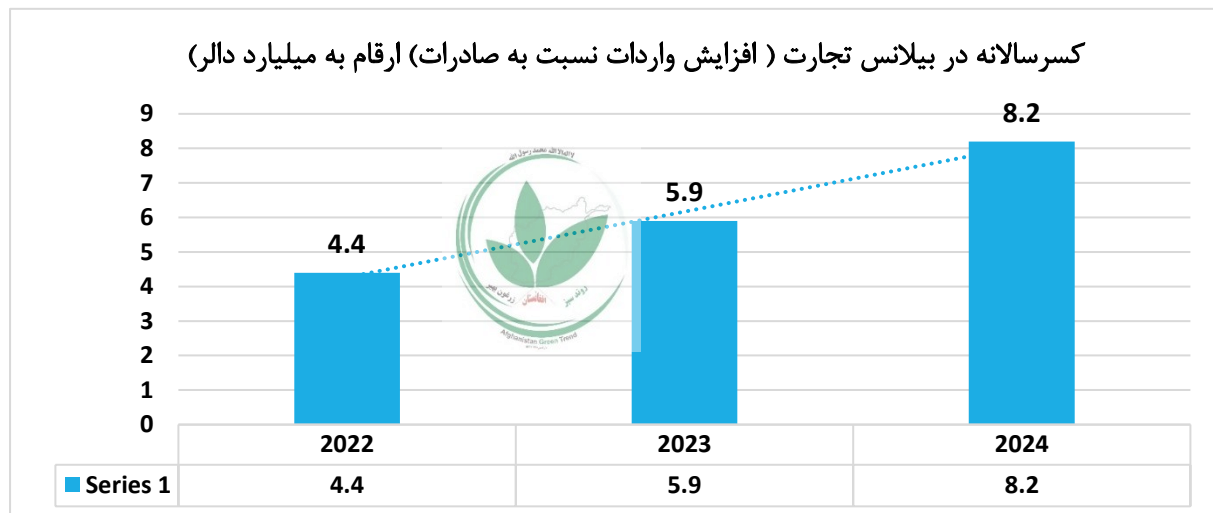

از سوی هم، قرار گزارشات سازمان های بین المللی، بیلانس تادیات افغانستان همچنان در کسر مستمر قرار دارد، این کسر در سال ۲۰۲۴ میلادی شدید تر گردیده، میزان واردات افزایش و میزان صادرات کشور کاهش گردیده است، این به این معنی است که طالبان نتوانسته پالیسی طرح بدیل واردات را بصورت درست و موثر آن عملی نمایند، و از سوی دیگر، بستن بنادر کشور در فصل میوه جات و سبزی جات، یکی دیگر از عوامل اساسی در نرسیدن حاصلات افغانستان به وسیله تجار ملی به مارکیت های منطقوی و بین المللی است. در نتیجه باعث فاسد شدن حاصلات گردیده و تجار ملی متضرر میشوند.

صادرات افغانستان در سال ۲۰۲۳ (ارقام به میلیارد دالر)	واردات افغانستان در سال ۲۰۲۳ (ارقام به میلیارد دالر)
(شامل زغال سنگ، انواع میوه های خشک و میوه های تازه، گیاهان طبی به ویژه هنگ و تخم هنگ، ترکاری باب، زعفران و قالین و سایر اقلام.) (پژواک، سایر مواد، برحسب کتگوری بیشترین واردات را شامل می گردد) ۲۴/۰۹/۲۰۲۳	شامل مواد غذایی، مواد منرالی، منسوجات، مواد کیمیاوی صنعتی، پلاستیک، رابر، ماشینری و
مبلغ (۱.۸۹۰.۷)	مبلغ (۷,۷۵۳,۳)

صادرات افغانستان سال ۲۰۲۴ (ارقام به میلیارد دالر)		واردات افغانستان ۲۰۲۴ (ارقام به میلیارد دالر)	
مبلغ	اقلام صادراتی	مبلغ	اقلام وارداتی
پیاز، پنبه، هینگ، کشمش زعفران، انجیر، نوشانه، میوه خشک، میوه تازه، قالین، زیره، بادنجان رومی، گلیم، سنگ مرمر، ذغال سنگ، مواد غذایی، منسوجات	مواد غذایی، تولیدات منرالی، ترانسپورتیشن، ماشین آلات/ وسایل برقی، مواد کیمیاوی/ صنعتی، منسوجات، مواد پلاستیکی/ رابری، سایر کالا ها	۱۰۶۱۹	مجموعه واردات سال ۲۰۲۴ (ده میلیارد و ششصد و نوزده میلیون)
۱.۸۰۳	مجموعه صادرات سال ۲۰۲۴ (یک میلیارد و هشت صد و سه میلیون)	۱۰۶۱۹	مجموعه واردات سال ۲۰۲۴ (ده میلیارد و ششصد و نوزده میلیون)
نوت ۱: ترانسپورتیشن، ماشین آلات/ برقی، مواد کیمیاوی/ صنعتی، تولیدات منرالی، مواد غذایی، مواد پلاستیکی و رابری، منسوجات و سایر کالاها، رشد در واردات را برحسب کتگوری نشان میدهد			
نوت ۲: پخته، انجیر، کشمش، گیاه هینگ و زغال سنگ از جمله اقلام برتر صادراتی افغانستان برحسب کتگوری			

با استناد به گزارش‌های ادارت طالبان و سازمان‌های بین‌المللی، افغانستان همچنان در بحران اقتصادی قرار دارد، و بیلانس تادیات کشور منحنی ستون فقرات اقتصاد، همچنان در کسر شدید در سال ۲۰۲۴ میلادی برحسب ذیل قرار دارد.

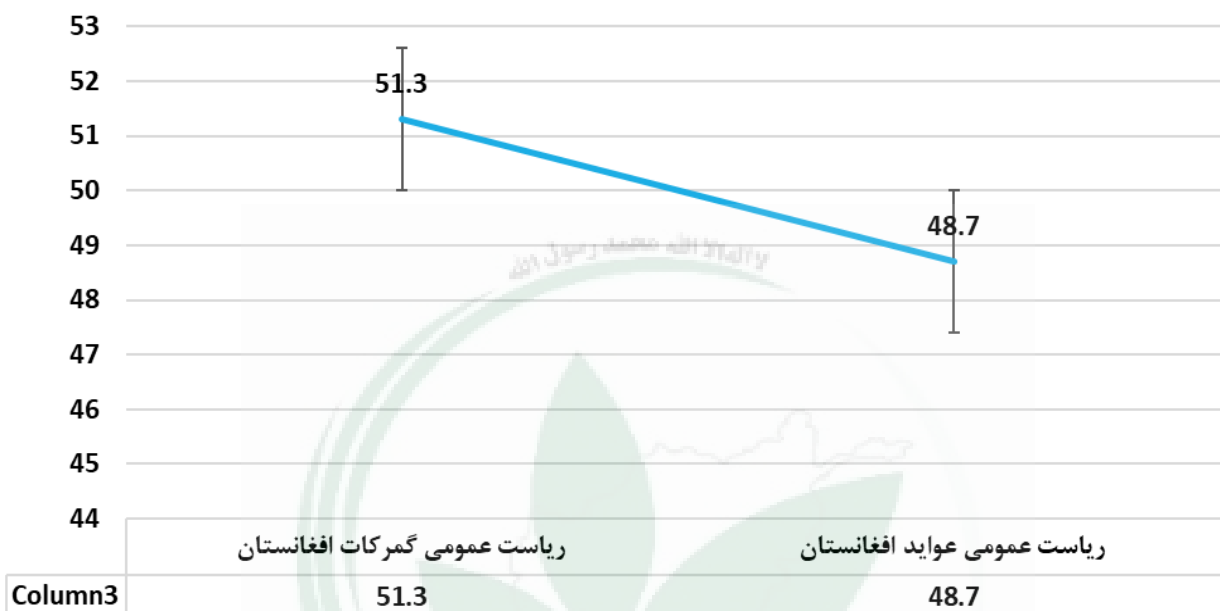
واردات: ۱۰.۶۱۹ (ده میلیارد و شش صد و نوزده میلیون دالر) از جمله ۸۵.۴۹ در صد سهم واردات صادرات: ۱.۸۰۳ (یک میلیارد و هشت صد و سه میلیون دالر) از جمله ۱۴.۵۱ درصد سهم صادرات مجموع ارزش کل بیلانس تادیات: ۱۲.۴۲۲ (دوازده میلیارد و چهار صد و بیست و دو میلیون دالر) ۱۰۰ در صد ارزش کل بیلانس تادیات

کسر بیلانس تادیات افغانستان در سال ۲۰۲۴ میلادی مساوی است به ۸.۸۱۶ (هشت میلیارد و هشت صد و شانزده میلیون دالر)

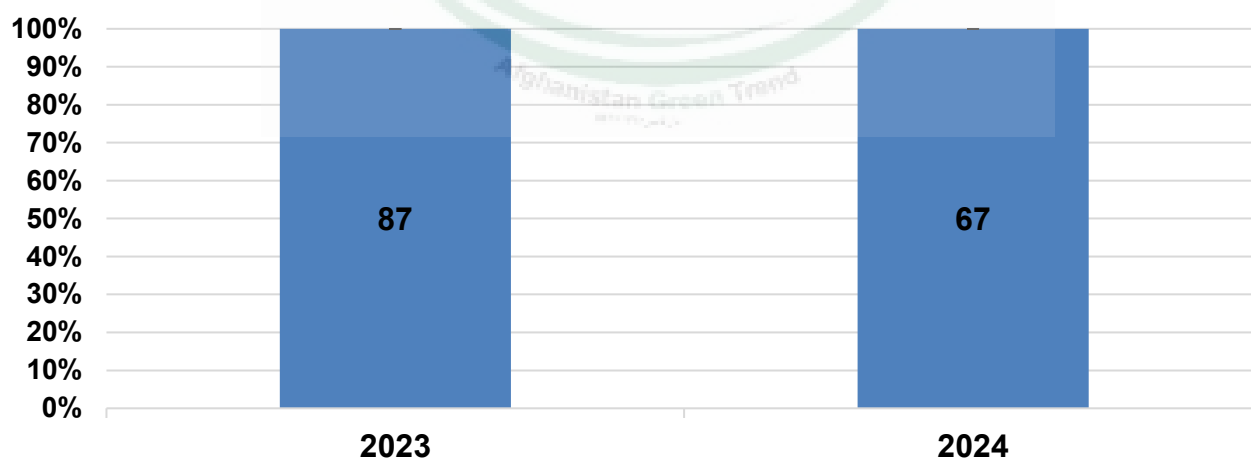
دلایل کاهش / کسر بیلانس تادیات افغانستان در سال ۲۰۲۴ میلادی

- مشکلات تجاری با پاکستان: یکی از دلایل اصلی کاهش صادرات، مشکلات تجاری با پاکستان عنوان شده است، بسته ماندن بندر، وضع مالیات سنگین، افزایش تعرفه‌های کالایی، صادرات تولیدات افغانستان را به پاکستان و هندوستان به مشکل مواجه ساخته است.
- وابستگی شدید افغانستان به بازارهای محدود هندوستان و پاکستان
- نبود زیر ساخت‌های اساسی در بخش‌های زراعتی، حمل و نقل و صنایع باعث افزایش هزینه تولید و غیر رقابتی شدن محصولات
- کمبود سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدات و صادرات
- مشکلات سیاسی و مرزی میان دو کشور، باعث افت صادرات افغانستان گردیده است

سهم عواید داخلی و گمرکی در مجموع جمع آوری عواید ۲۰۲۴
منبع، بانک جهانی، اکتوبر ۲۰۲۴

مقایسه نرخ دالر در مقابل پول افغانی سال ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴
(نرخ یک دالر بر حسب پول افغانی)

علل افزایش نرخ پول افغانی در برابر دالر

- کنترولهای شدیدتر بر فرار سرمایه
- تنظیم بازار مالی غیررسمی حواله
- محموله های نقدی سازمان ملل
- لیلام منظم دالر
- ممنوعیت استفاده اسعار در معاملات تجاری

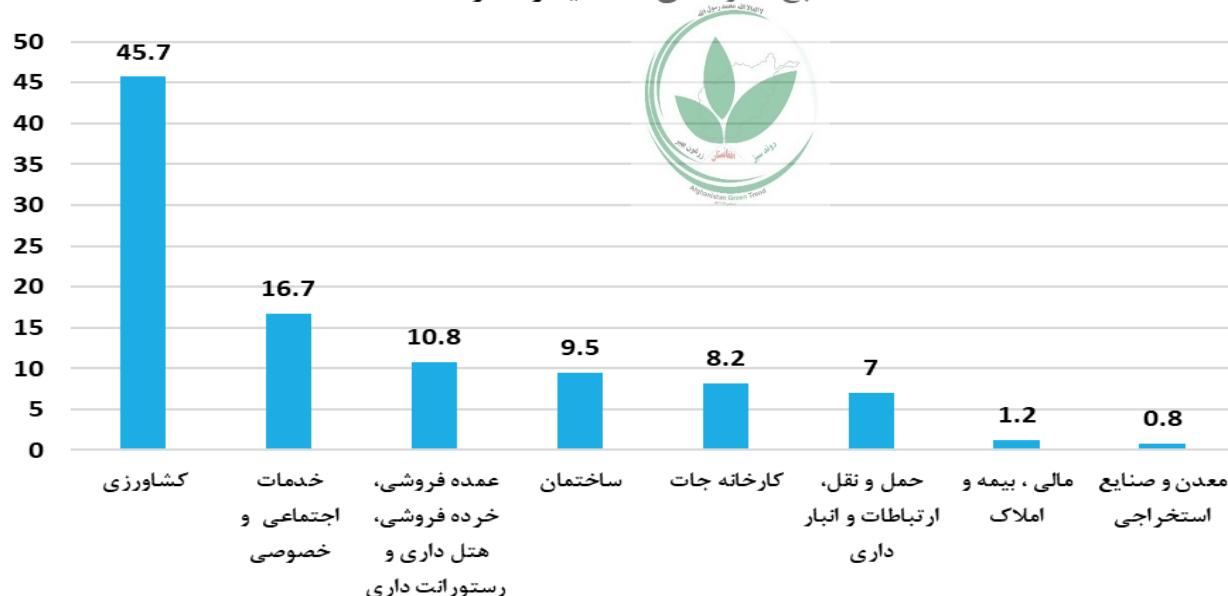
نگاهی به وضعیت زراعتی کشور در سال ۲۰۲۴

نگرانی از افزایش خشکسالی، کمبود آب آشامیدنی و زراعتی، وابستگی ۸۰ درصد جمعیت افغانستان به محصولات زراعتی که خود تولید می کنند، تغییرات اقلیمی، عدم مشروعیت سیاسی، رکود اقتصادی امنیت غذایی زندگی مردم افغانستان را تهدید می کند. طوریکه از هر ۵ شهروند، ۲ نفر آن مصونیت غذایی ندارند، از همین جهت رسانیدن کمک های بشردوستانه و حمایت از مردم افغانستان یک امر ضروری می باشد، حتی خانوار ها در نیازمندی مواد اولیه مثل نان به سر میبرند، این در حالیست که ۸۰ درصد زراعت افغانستان را گندم تشکیل میدهد، ولی هنوز هم مردم نیازمند اساسی ترین رژیم غذایی هستند. ازسوی دیگر، اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان می گوید، افغانستان سالانه به ۷ میلیون متریک تن گندم و آرد نیاز دارد که ۶۰ درصد نیازمندی های گندم و آرد خود را از روسیه، قزاقستان و اوزبیکستان وارد می کند. اداره احصاییه طالبان گزارش داده است که تولید گندم در افغانستان در سال ۲۰۲۴ به ۴.۸ (چهار میلیون و هشت صد هزار تن) رسیده که نسبت به سال گذشته ۱۰ درصد افزایش داشته است.

افغانستان با وجود کشور زراعتی، تا هنوز وابسته به واردات زراعتی است، که اساسی ترین اقلام حیاتی (آرد، برنج، روغن، شکر، چای) را از خارج کشور وارد می کند، اقلام صادرات زراعتی کشور شامل، پنبه، انجیر خشک، کشمش، هینگ، پیاز، انگور، سیب، زعفران، انار، بادنجان رومی، میوه جات ترو خشک، نباتات طبی و سبزیجات می باشد، افغانستان بیشترین کالاهایش را به پاکستان، هند، ایران، امارت متحده عربی، قزاقستان، چین، ترکیه، اوزبیکستان و امریکا صادر می کند، همچنان، چین، پاکستان و ایران در صدر کشورهای قرار دارد که افغانستان نیازمندهایش به شمول مواد خوراکی، مواد خام، آهن آلات و سایر کالاها را از این کشور ها وارد می کند.

سهم سکتور های اقتصادی در ایجاد اشتغال (ارقام به فیصدی)

منبع: اداره ملی احصائیه و معلومات

شماره	چالش ها و مشکلات زراعت و مالداري در افغانستان
۱	نبود و تخریب زیر بنا های زراعتی در دوره های مختلف جنگ
۲	خشک سالی های دوامدار و کاهش بارندگی های مناسب
۳	شیوع آفات زراعتی و نا کافی بودن رسیدگی به این آفات از قبیل (دوا، کود کیمیاوی و سایر ضروریات)
۴	نا کافی بودن بودجه زراعتی جهت انکشاف زراعتی
۵	شیوه های کهنه و کلاسیک در انجام فعالیت های زراعتی و نبود سیستم جهت مدرنیزه سازی زراعت
۶	کمبود آب زراعتی و زیرساخت های آبی، جهت آبیاری زمین های زراعتی در سراسر کشور
۷	کمبود و عدم موجودیت سرد خانه ها، جهت حفظ و نگهداری فرآورده های زراعتی دهاقین
۸	نا کافی بودن مارکیت های داخلی و خارجی، جهت فروش حاصلات زارعین و رقابت قاتلانه همسایه ها
۹	عدم اعطای قرضه بانکی و کریدت، جهت حمایت و پشتیبانی مالی از زارعین
۱۰	کمبود نیروی انسانی ماهر، متخصص جهت همکاری، هماهنگی و ارائه مشوره لازم به دهاقین

نوت: در افغانستان ۸ میلیون هکتار زمین قابل زراعت است، که از جمله ۳.۳ میلیون (سه و نیم میلیون) هکتار آن قابل زراعت، و بقیه تا هنوز بکر و بدون استفاده قرار دارد. تا هنوز بالاتر از ۷۰٪ مردم (از هر ۴ نفر ۳ نفر) مصروف زراعت و مالداري بوده، فقر، مجبورت و نارسایی های مهم اجتماعی را تجربه می کنند، با این وجود، اداره غذا و زراعت سازمان ملل (UN-FAO) در سال ۲۰۲۴ در حدود ۶.۸ میلیون راس حیوانات (گوسفند، بز و گاو) را واکسین، حفر ۲ میلیون خندق یا استحکامات آبی، ۲۲۷۵ ذخیره آبی و ۴۸ کیلومتر کانال آبیاری برای بخش زراعت و مالداري کشور در برنامه داشته، همچنان این اداره، در حدود ۶۶ هزار خانواده را در سال ۲۰۲۴، مورد حمایت و کمک زراعتی و مالداري، ۲۲۰ هزار خانواده را مورد کمک مصونیت غذایی، ایجاد ۶۴۲ مرکز آموزشی مالداري و برای ۱۴۷ هزار نفر زمینه شغل موقت (پول در برابر کار) انجام داده است. از سوی دیگر، حاکمیت اشغال شده توسط طالبان نیز مدعی دست آورد ها در بخش زراعت و مالداري کشور بوده اند، که در عمل ادعای بیش، نبوده و مردم در فقر مزمن و عدم حمایت قرار دارند.

با در نظر داشت آمار و ارقام، تحلیل و پیش بینی سازمان های معتبر بین المللی، افغانستان با داشتن اکثریت نیروی کار در سکتور زراعت و مالداري هنوز هم در صدر نیازمند ترین کشور های جهان قرار دارد، این نیازمندی در اساسی ترین موارد همچو مواد غذایی/مواد خوراکی متکی به واردات و وابسته به کمک رسانی و امداد بشري می باشد. با این حال، افغانستان از جمله کشور های در جهان است که فلاکت، گرسنگی و فقر شدید را سپری می کند.

نگاهی به نشست های بین المللی پیرامون افغانستان

نخستین نشست فارمت مسکو:

فارمت مسکو یک پلتفرم منطقه ای برای رای زنی در مورد چالش های فرا راه افغانستان و طالب میباشد. به عبارت دیگر، فارمت مسکو متشکل از کشورهای روسیه، افغانستان، چین، پاکستان، ایران و هندوستان است که در دسامبر ۲۰۱۶ شکل گرفت. در جلسه سال ۲۰۲۴ که در شهر کازان روسیه برگزار گردید، پنج کشور شامل قزاقستان، قرغیزستان، تاجکستان، ترکمنستان و اوزبیکستان نیز عضو این مجموعه شد. هدف از ایجاد فارمت مسکو، تمرکز بر فایق آمدن به چالش ها و تهدیدات امنیتی افغانستان در قبال منطقه است. از همین رو اسم دومی که بر این پلتفرم اطلاق میگردد "ابتکار منطقه ای" میباشد. پس از تسلط دوباره طالب در افغانستان، کشورهای همجوار افغانستان به دلیل میزبانی این گروه از تروریستان، احساس خطر کردند. ازین لحاظ برای جلوگیری و کوتاه ساختن دست آمریکا در امور امنیتی منطقه، سازو کاری به ابتکار منطقه در محور روسیه شکل گرفت. سال ۲۰۲۴ شاهد دو دور نشست های فارمت مسکو بود.

دومین نشست فارمت مسکو:

دومین نشست این مجموعه در سال ۲۰۲۴ با حضور نماینده گان کشورهای روسیه، هند، ایران، قزاقستان، قرغیزستان، چین، پاکستان، تاجیکستان و اوزبیکستان در اکتبر ۲۰۲۴ در شهر مسکو برگزار شد. هدف ازین نشست حمایت از توسعه افغانستان به عنوان یک کشور مستقل، یک پارچه و صلح آمیز عنوان گردید. آجندا:

- ✓ تقویت تلاش های مصالحه ملی در افغانستان
- ✓ تاکید به طالبان در ارتباط مبارزه جدی و بدون تبعیض علیه گروه های تروریستی
- ✓ اظهار نگرانی از افغانستان

در نشست فارمت مسکو اشتراک کننده گان نگرانی عمیق خود را نسبت به وضعیت امنیتی در افغانستان بیان کرده و تاکید نمودند، که همه گروه های تروریستی و تجزیه طلب مستقر در افغانستان همچنان یک تهدید جدی برای امنیت جهانی و منطقه ای به شمار می روند. این موضوع در اعلامیه این نشست نیز آمده است که

این کشورها خواهان تقویت همکاری های ضدتروریسم در افغانستان و انجام تلاش های دوجانبه و چندجانبه شده اند.

✓ فشار طالبان و خواست دروغ سنجی:

اعضای نشست فارمت مسکو از طالبان خواستند، تا اقداماتی قابل مشاهده و قابل راستی آزمایی در زمینه مبارزه علیه تروریسم در افغانستان اتخاذ کنند.

طالبان پس از تسلط، میزبان گروه های رادیکال و جدایی طلب زیادی در منطقه است و ارزیابی کشورهای منطقه نشان میدهد که، میزان تحرک گروه های منطقه ای افزایش یافته است. جیش العدل (جدایی طلب های سنی مذهب ایران)، تحریک جماعت انصار (افراطی های تاجکستان)، تی تی پی (تحریک طالبان پاکستان)، جنبش ترکستان شرقی، القاعده، داعش و بسیاری از گروه های تروریستی دیگر که رقم آن به ۲۵ گروپ می رسد، عملاً از افغانستان تحت سلطه طالب منحصیث مرکز و پایگاه استفاده می کنند. به گمان کشورهای منطقه، بسیاری از این گروه ها در عین زمانی که افراطی و مذهبی است چه مستقیم و چه غیر مستقیم توسط ایالات متحده آمریکا کنترل و تجهیز میشود، و هدف غایی آن مختل ساختن نظم و امنیت منطقه است. فارمت مسکو به دلیل سیاست تروریست محور طالب نه اغلب به شکل اعلانی بلکه به صورت اعمالی همسو با پالیسی مقاومت ملی میباشد. هرچند کشورهای منطقه هر کدام روابطی غیر رسمی به گروه طالبان دارد، ولی چنانکه در سه و نیم سال گذشته تجربه شد، هیچ کشوری علی الخصوص کشورهای منطقه مایل به رسمیت شناسی طالب نیست، و حتا تعامل قوی نداشته و بیشتر منفعت محور و تاکتیکی بوده است. ایده آلی که اغلب اعضای فارمت مسکو دارد، همسو و با منافع مقاومت ملی میباشد. اعضای فارمت مسکو از تربیون های مختلف و با تکرار اعلان کرده اند که آنها با دنبال ایجاد حکومت شامل تمام جریان ها و طرف های سیاسی و اجتماعی افغانستان است. اعضای این فارمت بارها صریح به طالبان گفته اند که به دنبال حکومت فراگیر و انتخاب زعیم بر اساس آرای مردم است .

اول - نشست ابتکار منطقه ای تهران

نشست ابتکار منطقه ای تهران که در سطح وزرای خارجه یا نمایندگان وزارت خارجه کشورهای عضو صورت گرفت، نمایندگان ویژه ایران، پاکستان، روسیه و چین در ماه جون ۲۰۲۴ در تهران گرد هم آمدند، تا درباره افغانستان گفتگو کنند.

آجندا و دستور کار:

دستور کار نشست نمایندگان کشورها در نشست تهران مذاکرات در باره آینده افغانستان عنوان شده است. "دستور کار این اجلاس، ادامه مذاکرات و گفتگوها درباره آینده افغانستان خواهد بود". (اعلامیه وزارت خارجه ایران).

گروه طالبان با وجود دعوت شدن در این نشست که در سطح درجه دوم رهبران اعضای مجموعه ابتکار منطقه‌ای برگزار شد، از شرکت خودداری کردند. اعلامیه گروه طالبان نشان می‌داد که از دید پرستیژ، به طالبان منحنی دولت یا نماینده دولت قرار نبوده، جایگاه در نظر گرفته شود. به همین دلیل و به دلایل آجندای بحث که گذار از بنبست نظام نامشروع در افغانستان عنوان شده بود طالب از اشتراک در این نشست ابا ورزید.

شورای امنیت سازمان ملل متحد:

پس از تسلط طالب در افغانستان، سازکاری که سازمان ملل متحد روی دست گرفت اغلب واکنش به سرکوب زنان توسط گروه طالبان بوده است. سازمان ملل متحد و نمایندگان کشورهای مختلف طی سه سال اخیر بیانیه‌های جدی را به آدرس طالبان ارائه دادند. مسائل چون حقوق بشر، حق تحصیل و کار، سرکوب و شکنجه و کشتار، نیاز و التزام به تطبیق موافقت نامه دوحه و مسائل زیادی آجندای مباحث کنفرانس‌های سازمان ملل متحد بوده است. ولی به دلیل اعمال محدودیت‌های پی‌پی طالبان بالای مردم افغانستان، اغلب گردهمایی‌های ملل متحد واکنشی بوده است، در مسائل افغانستان تا کنش و دنبال کردن راه حل معضل.

نشست شورای امنیت سازمان ملل متحد - دسامبر ۲۰۲۴

- این نشست در واکنش به سرکوب زنان و قوانین تازه امر بالمعروف طالبان برگزار شد
- آمریکا، فرانسه و بریتانیا از طالبان به شدت انتقاد کردند
- روسیه و چین موضع نرم در قبال طالبان داشتند
- تام فلیچر معاون دبیرکل در امور بشردوستانه و هماهنگ کننده امداد اضطراری در سازمان ملل: وضعیت اقتصادی افغانستان به نهایت شکننده است، به طوری که نیمی از جمعیت در فقر به سر می‌برند.
- نماینده آمریکا: محدودیت‌های جدید علیه زنان غیرمنطقی و غیر قابل درک است. طالبان مادرانی که آنها را به دنیا آورده‌اند، خواهران، همسران، و دختران خود را محکوم کرده‌اند، که اگر مریض شدند، در برابر چشم آنها بمیرند.

کنفرانس سوم دوحه:

سومین کنفرانس ملل متحد به ابتکار دبیر کل سازمان ملل متحد در ماه جون ۲۰۲۴ به ریاست رزمی دکارلو معاون سیاسی ملل متحد در شهر دوحه برگزار گردید. این نشست شامل ۳۵ کشور منجمله ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، روسیه، پاکستان، ایران، عربستان سعودی، هند و سایر کشورها و ۵ سازمان جهانی بود، که دو روز طول کشید.

سومین نشست سازمان ملل به دلیل شرکت نماینده گروه طالبان (ذبیح الله مجاهد) و حذف مباحث حقوق بشری و زنان مورد انتقادات تند کشورها، سازمان‌ها و به خصوص زنان و مدافعان حقوق بشری افغانستان قرار

گرفت. با تحلیل مفسران، سازمان ملل متحد بخاطر کشانیدن طالب در میز مذاکره به این گروه امتیاز قائل گردید، و حضور زنان درین نشست را حذف کردند.

آجندا:

- ✓ راه بیرون رفت از چالش های افغانستان
- ✓ تحریم های مالی و بانکی
- ✓ گفتگو در باره مبارزه علیه مواد مخدر

از آنجایی که نشست سوم دوحه بدون حضور نمایندگان از طیف های گونه گون افغانستان و در غیاب زنان برگزار شد نتیجه ملموسی نداشت. نشست پشت درهای بسته برگزار شد، و محور جلسات طبق تحلیل کارشناسان تفهیم نماینده گروه طالبان از مسأله افغانستان بوده است. این نشست با انتقادات تندی از سوی بعضی کشورها و سازمان های بشری قرار گرفت، و بدون نتیجه خاص به پایان رسید.

روند ویانا

یک روند سیاسی متشکل از گروه های مخالف طالب است که در محور مقاومت ملی افغانستان در ماه سپتامبر ۲۰۲۲ شکل گرفت. این روند با میزبانی موسسه مطالعات امور بین المللی اتریش (AEIS) در پایتخت اتریش برگزار میگردد. بررسی و تحلیل وضعیت افغانستان، وضعیت حقوق بشر و زنان، بررسی وضعیت گروه های مخالف طالبان و توافق بر سر کار مشترک و تقویت مشاوره و همکاری های منطقه ای و بین المللی از موضوعات اصلی روند ویانا بود.

تاکنون سه دور این نشست ها در ویانا با حضور شماری از سیاستمداران دوره نظام جمهوری پیشین و برخی فعالان در پایتخت اتریش برگزار شده است. اولین نشست ویانا در سپتامبر ۲۰۲۲، دومین نشست آن در اپریل ۲۰۲۳ و نشست سوم آن در دسامبر ۲۰۲۳ میلادی برگزار شد. تأکید بر تقویت اجماع سیاسی، حل چالش های افغانستان از طریق گفت و گو، اعمال فشار دیپلماتیک بر طالبان و تضمین حقوق اساسی شهروندان و زنان در دستور کار سه نشست قبلی ویانا بوده که به میزبانی انستیتوت امور بین المللی اتریش برگزار شده اند. چهارمین نشست ویانا در ماه جون ۲۰۲۴ در پایتخت اتریش برگزار شد. این نشست در محور مقاومت ملی افغانستان به رهبری احمد مسعود برگزار و شامل ده ها جریان سیاسی و مدنی افغانستان بود. از احزاب و جریان ها تا فعالان مدنی همه گرد هم آمدند و روی چند محور ذیل به گفتگو پرداختند.

✓ نقشه راه برای آینده افغانستان:

آجندای سه نشست قبلی شامل مواضع محافظه کارانه تری در خصوص مسأله افغانستان داشت. تمرکز اصلی در این روند از اوایل تاکید بر ایجاد گفتگو بود. موردی که نه تنها از سوی گروه طالب لبیک گفته نشد بلکه سبب شد طالب بیشتر به غرور کاذب و ستم رجوع کنند. در اعلامیه آغازین چهارمین نشست ویانا آمد که

هدف از برگزاری نشست های روند ویانا ترسیم یک نقشه راه برای آینده افغانستان به ابتکار مقامات اتریش و رهبران جریان های سیاسی و نظامی ضد طالبان است. روند ویانا یکی از روندهای مهم سیاسی در نزدیک به سال سال اخیر خوانده می شود که به بحث در باره مسایل اساسی افغانستان پرداخته و از لحاظ تنوع و تکرار نیز جامع و همه شمول دانسته می شود.

✓ وخامت امنیتی افغانستان:

دومین موضوع شامل آجندای چهارمین نشست ویانا بررسی و هشدار از وضعیت امنیتی افغانستان تحت سیطره طالب بود. کنفرانس ویانا هشدار جدی خود به جهان را اعلام کرد که اگر به شکل قاطع علیه این وضعیت اقدام صورت نگیرد تاوان جمعی جامعه ملل حتمی است.

✓ پرهیز از تعامل با طالب

سومین موضوع مهم در دستور کار چهارمین نشست ویانا، تأکید مقاومت ملی افغانستان بر پرهیز از تعامل و نزدیکی به طالبان بود. اعضای نشست نسبت به هرگونه تعامل و عادی سازی روابط جامعه بین المللی با گروه تروریستی طالبان هشدار دادند. در بخشی از اعلامیه رسمی این نشست، با اشاره به نشست اکتبر دوحه با طالبان، اشتراک یک جانبه طالبان و تعیین یک جانبه آجندا از سوی این گروه فاقد مشروعیت اعلام شد.

✓ قرارداد ها:

یکی از اساسی ترین موضوعات شامل آجندای چهارمین نشست ویانا استخراج نامشروع معادن از سوی طالب بود. این نشست با اشاره به قراردادهای چین با طالب، هرگونه تعامل اقتصادی با طالب و قرارداد استخراج معادن افغانستان از سوی چین را فاقد مشروعیت خوانده و آن را به مثابه ی چپاول دارایی عامه قلمداد نمود. حقوق بشر، حقوق زنان، آپارتاید جنسیتی همچنان از مهم ترین مباحث چهارمین نشست ویانا بود.

بخش دوم: بررسی روابط دو جانبه گروه طالبان با کشورهای آسیای میانه (اوزبکستان، تاجیکستان، قزاقستان و قرقیزستان) و فدراسیون روسیه

بازگشت طالبان به قدرت بعد از موافقتنامه ننگین دوحه در افغانستان در اگست ۲۰۲۱ میلادی، تحولات ژئوپلیتیکی مهمی را در منطقه آسیای مرکزی و قفقاز به همراه داشت. این رویداد، چالش‌ها و فرصت‌های جدیدی را برای تعاملات بین‌المللی افغانستان، به‌ویژه با همسایگان شمالی افغانستان ایجاد کرد. چون این کشورها برای بار اول و بعد استقلال و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در تاریخ معاصر خویش با چنین چالش جدی که در همسایگی خود یک گروه تروریستی قدرت را بدست گرفتند، روبرو بودند. چون دور اول طالبان (۱۹۹۶-۲۰۰۱) و مقاومت مردم افغانستان، قسمتی از جغرافیای هم سرحد در همسایگی این کشورها توسط

دولت اسلامی به‌رهبری پروفیسور برهان الدین ربانی کنترل میگردید، اینبار بسیار تحولات از شرق و شمال با کنترل بندر اسلام قلعه، بندر شیرخان و بندر حیرتان آغاز گردید. در این گزارش به بررسی فرصت‌ها و چالش‌های در روابط دیپلماتیک، اقتصادی و همکاری‌های دو جانبه گروه طالبان با کشورهای آسیای میانه و روسیه پرداخته می‌شود.

چالش‌های پیشرو برای حکومت طالبان و کشورهای آسیای مرکزی و روسیه

عدم رسمیت بین‌المللی و مقاومت: یکی از چالش‌های اساسی در روابط طالبان با جامعه بین‌المللی، به‌ویژه کشورهای آسیای میانه و روسیه، عدم به رسمیت شناختن رسمی این گروه در سطح جهانی و حضور نیروهای مقاومت در داخل افغانستان است. این مسائل به‌عنوان موانع جدی در مسیر گسترش روابط و تقویت همکاری‌های دیپلماتیک، تجاری و امنیتی با طالبان نقش ایفا کرده‌اند.

اگرچه فدراسیون روسیه و بیشتر کشورهای آسیای میانه، به‌جز تاجیکستان، مدیریت سفارت‌های افغانستان را به طالبان سپرده‌اند، اما اقدامات عملی این کشورها فراتر از حذف طالبان از فهرست تروریستی قزاقستان در دسامبر ۲۰۲۳ پیش نرفته است. در فدراسیون روسیه، بحث‌هایی پیرامون حذف موقت طالبان از فهرست سیاه و سازمان‌های تروریستی همچنان ادامه دارد. این فرآیند در حال طی مراحل لازم از مجاری قانونی است، اما اقدام عملی روشن و مشخص همچنان در ابهام باقی مانده است.

نگرانی‌ها امنیتی از حضور گروه‌های تروریستی: کشورهای آسیای میانه و روسیه نگران نفوذ گروه‌های تروریستی (طبق گزارش سازمان ملل و منابع موثق نزدیک به ۲۱ گروه تروریستی در افغانستان زیر سایه طالبان فعال می‌باشند) و افراطی از افغانستان به خاک خود هستند. کشورهای آسیای میانه از موجودیت شهروندان

خود در جمع گروه طالبان در جنگ دو دهه علیه نیروهای دفاعی جمهوری بخوبی مطلع اند. همچنین، بعد از بقدرت رسیدن گروه طالبان، وجود پناهگاه‌های امن برای این گروه‌ها در افغانستان، تهدیدی جدی برای امنیت ملی این کشورها محسوب می‌شود. حضور گروه‌های تروریستی و فعالیتهای نظامی جنبش انصارالله تاجیکستان و جنبش اسلامی اوزبیکستان در مرزهای دو کشور باعث نگرانی جدی دو کشور می‌باشد.

مسائل حقوق بشری، محدودیت آزادی‌های اساسی شهروندان: یکی از مسائل مهم دیگر نقض گسترده حقوق بشر به ویژه حقوق زنان توسط گروه طالبان بوده که واکنش‌های شدید جامعه بین‌المللی را برانگیخته است. این موضوع، مانعی جدی بر سر راه عادی‌سازی روابط کشورهای آسیای میانه و روسیه با گروه طالبان است. کشورهای آسیایی میانه با دموکراسی‌های نیم بند، نمیتوانند اعمال بشدت افراطی گروه طالبان را برای شهروندان خود توجیه کنند، به همین سبب مسائل حقوق بشری و خاصاً حقوق اقلیت‌های مذهبی، زنان و دختران برای کار و تعلیم از مسائل جدی برای ایجاد روابط با این کشورها می‌باشد.

بحران اقتصادی و وابستگی مطلق افغانستان به کمک‌های خارجی: وضعیت اقتصادی افغانستان پس از روی کار آمدن طالبان، به شدت وخیم شده است. این بحران، توانایی طالبان برای اداره کشور و تعامل مؤثر با همسایگان را محدود کرده است. در نبود اقتصاد قوی و قدرت خرید کالاها، علاقمندی کشورها در تعامل با افغانستان کمرنگ تر میگردد. پروژه‌های اقتصادی که توسط طالبان تبلیغ میگردد، جنبه عملی نداشته، صرف برای توجیه ظلم و تعدی این گروه اجرا میگردد. کشورهای آسیای میانه و روسیه هیچ پروژه بزرگ و ملی را برای افغانستان روی دست نگرفته اند، صرف در حد ملاقاتها موضوعات و انتظار باقیمانده است.

فرصت‌های موجود تعامل کشورهای آسیای میانه و روسیه با طالبان:

امنیت منطقه‌ای: ناگزیری کشورهای منطقه تا هنوز این است که همکاری با طالبان در زمینه مبارزه با تروریسم و قاچاق مواد مخدر، می‌تواند به تقویت امنیت منطقه ای کمک کند. در حالیکه گروه طالبان خود منبع تروریسم، قاچاق مواد مخدر و مختل کننده امنیت در منطقه می‌باشند. افزایش سطح رادیکالیسم در کشورهای همجوار با افغانستان و الگو گرفتن از طالبان، حالا که در قدرت جلوس کرده اند، تجربه سه ساله تعامل با این گروه نمیتواند بعنوان همکار پایدار کشورها در زمینه مبارزه با موارد فوق حساب گردد.

اقتصاد و تجارت: افغانستان منابع غنی معدنی را در دل خود جای داده است. منابع غنی معدنی بدون توانایی استخراج و جذب سرمایه گذار خارجی امکان ندارد. طالبان بعد سه سال هنوز پروژه‌های ملی که بتواند به اقتصاد کشور کمک کند، آغاز نکرده اند. تمام تبلیغات برای استخراج و افتتاح پروژه‌ها صرف برای اغفال اذهان عامه می‌باشد. افغانستان می‌تواند به عنوان یک بازار بزرگ برای محصولات کشورهای آسیای میانه و روسیه عمل کند، در صورتیکه حکومت مشروع در افغانستان بر سر کار باشد، ممکن کشورها اراده سرمایه‌گذاری و سهم عمده در اقتصاد افغانستان داشته توسعه زیرساخت‌ها و ایجاد کریدورهای تجاری، در صورت تامین امنیت

کامل می‌تواند به تقویت همکاری‌های اقتصادی بین این کشورها کمک کند. آرامش فعلی همانند آرامش قبل از طوفان می‌باشد، و کشورهای همسایه اینرا بدرستی درک میکنند.

انرژی: افغانستان دارای پتانسیل‌های عظیم انرژی، از جمله آب، گاز و انرژی خورشیدی است. در دوران جمهوریت پروژه‌های بزرگ انرژی خورشیدی و همچنان ۷۲ بند برق آبی در سرتاسر افغانستان پلان شده بود، متأسفانه با برگشت طالبان، تمام آن پروژه‌ها تعقیب نگردیده، طالبان صرف افتتاح بعضی پروژه‌ها را به بهانه تبلیغات برای چندمین بار افتتاح میکنند. توسعه همکاری‌های انرژی کشورهای آسیای میانه و خاصاً روسیه با افغانستان، می‌تواند به تأمین امنیت انرژی کشورهای منطقه کمک کند.

نفوذ منطقه‌ای: تعامل با طالبان می‌تواند به کشورهای آسیای میانه و روسیه امکان دهد تا نفوذ خود را در منطقه افزایش دهند و مانع از نفوذ قدرت‌های خارجی شوند. این در حالیست که طالبان خود بیشتر از ۸۰ میلیون دالر هفته وار از امریکا دریافت میکنند، بدون شک کشورهای منطقه موضوع وجود نفوذ قوی امریکا با طالبان را درک میکنند.

روابط با کشورهای آسیای میانه

اوزبیکستان: اوزبیکستان یکی از فعال‌ترین کشورهای آسیای میانه در تعامل با طالبان است. این کشورها در سطح مقامات کلان حکومتی بارها میزبان و مهمان گروه طالبان بوده است. این کشور به دنبال توسعه روابط اقتصادی با افغانستان و استفاده از ظرفیت‌های ترانزیتی این کشور است. وجود بندر ترمذ و حیرتان طرف افغانستان، موقعیت مهمی را برای هر نوع دهلیز منطقه‌ای در انحصار کشور اوزبیکستان قرار میدهد. احمدخالد علمی سفیر قبلی افغانستان در اوزبیکستان در دو و نیم سال به کار و تعامل با طالبان ادامه داده، در فبروری ۲۰۲۴ رسماً به مغفورالله شهاب، فرزند شهاب‌الدین دل‌اور سپرده شد.

تاجیکستان: تاجیکستان به دلیل مرز طولانی با افغانستان و نگرانی از نفوذ گروه‌های افراطی، رویکرد محتاطانه‌ای در قبال طالبان دارد. گرچه تاجیکستان سفارت را برای طالبان نسپرده، روابط دیپلماتیک در سطح مقامات رسمی بلند پایه تأمین نکرده، اما موقف خیلی شجاعانه در قبال سرنوشت تاجیکان افغانستان داشته است. تعامل جمهوری تاجیکستان محدود به روابط اقتصادی و صادرات برق بر افغانستان را از سایه این پرسش‌ها بدور نگهداشته است. سفارت جمهوری افغانستان تحت رهبری جنرال محمد ظاهر اغبر، سفیر دوران جمهوریت به کار خود ادامه میدهد.

قرقیزستان، ترکمنستان و قزاقستان: این کشورها نیز به دلیل موقعیت جغرافیایی و نگرانی‌های امنیتی، روابط خود با طالبان را با احتیاط دنبال می‌کنند. کشور قزاقستان در ماه دسمبر ۲۰۲۳ بعنوان اولین کشوری در آسیای میانه گروه طالبان را از فهرست سازمانهای تروریستی خارج کرد، این کشور بیشتر تمرکز بالای مسایل

اقتصادی با گروه طالبان میباشد. در سال ۲۰۲۴ صادرات و واردات بین کشورها نزدیک به نیم میلیارد دالر گفته شده است

روابط طالبان با فدراسیون روسیه

روابط روسیه و افغانستان همواره پیچیده و متأثر از تحولات منطقه‌ای بوده است. با بازگشت طالبان به قدرت در افغانستان در سال ۲۰۲۱، این روابط وارد فصل جدیدی شده است. بررسی ابعاد مختلف این روابط، از جمله

دلایل نزدیکی روسیه به طالبان، چالش‌ها و فرصت‌های پیش رو و تأثیرات آن بر منطقه همیشه مورد بحث بوده است. روسیه به عنوان یک بازیگر مهم در منطقه، نقش فعالی در تعامل با طالبان ایفا می‌کند. روسیه به دنبال ایجاد ثبات در افغانستان و جلوگیری از گسترش نفوذ گروه‌های افراطی به

خاک خود است. به همین سبب در ماه اپریل ۲۰۲۲ در جمع اولین کشورهای بود که سفارت افغانستان مقیم مسکو را برای طالبان سپرد، روسیه همچنین به دنبال تقویت همکاری‌های اقتصادی با افغانستان و استفاده از ظرفیت‌های ترانزیتی این کشور است.

دلایل نزدیکی فدراسیون روسیه با طالبان

مقابله با نفوذ غرب و برگشت دوباره پایگاه‌های آمریکا در سرزمین افغانستان: یکی از دلایل اصلی نزدیکی روسیه با طالبان، تلاش برای مقابله با نفوذ غرب در منطقه، به ویژه در آسیای مرکزی از طریق افغانستان است. روسیه نگران گسترش ناتو و تأسیسات نظامی آمریکا در همسایگان خود است و طالبان را به عنوان یک نیروی مقابله‌گر با این نفوذ می‌بیند. این نگرانی‌ها با بقدرت رسیدن دونالد ترامپ و اظهارات او در مورد تصرف دوباره پایگاه هوایی بگرام نگرانی جدی را برای روسیه و کشورهای رقیب آمریکا از جمله چین و ایران بوجود آورده است. عملیات خاص روسیه در اوکراین و توجه به آن سمت هر نوع نگاه متفاوت نسبت به تهدیدات روسیه را نسبت به طالبان از اولیت این کشور دور داشته است.

مقابله با افراط‌گرایی اسلامی: روسیه مانند بسیاری از کشورهای منطقه، نگران گسترش افراط‌گرایی اسلامی و تهدیدات گروه‌های تروریستی مانند شاخه خراسان داعش در زیر سایه طالبان است. بزعم طالبان و درک کشورهای منطقه می‌گوید که با شاخه خراسان داعش مخالفت می‌کند و این نقطه اشتراک، زمینه‌ای برای همکاری بین دو طرف ایجاد کرده است. درحالی‌که بیشتر اعضای شاخه خراسان داعش سابقه عضویت در طالبان دارند. حمله ۲۲ مارس ۲۰۲۴ بر سالون کنسرت کراکوس شهر مسکو و کشته شدن ۱۴۶ تن و زخمی شدن بیشتر از ۵۰۰ نفر، سرویس‌های امنیتی روسیه را بر مبارزه علیه گروه داعش بیشتر مصمم ساخته است.

تأمین امنیت مرزی و حفظ آرامش در سرحد افغانستان-تاجیکستان: روسیه به دلیل هم‌مرزی با افغانستان، نگران نا امنی در این کشور و تأثیر آن بر امنیت داخلی خود است. حضور پایگاه نظامی ۲۰۱ روسیه در قلمرو تاجیکستان و نظارت عساکر روسی بر مرز تاجیکستان-افغانستان، همکاری با طالبان می‌تواند به کاهش این نا امنی و کنترل مرزها کمک کند. گرچه آنطرف مرز و در ولایت بدخشان افغانستان، جنبش انصارالله تاجیکستان عملاً رژه نظامی در مقابل سربازان تاجیک و روسی با صدای بلندگو هتک حرمت به مقامات تاجیکستانی را بخود اجازه می‌دهند.

منافع اقتصادی: روسیه همانند کشورهای دیگر آسیای میانه و تحمیل بیشتر از ده هزار تحریم غرب و امریکا بر بخشهای مختلف اقتصاد آن کشور، به دنبال توسعه روابط اقتصادی با افغانستان بوده و طالبان را به عنوان یک شریک بالقوه در این زمینه می‌بیند. همچنان افغانستان دارای منابع معدنی غنی است و روسیه می‌تواند از این منابع بهره‌برداری کند.

چالش‌ها و فرصت‌ها روابط روسیه با طالبان:

اعتبار بین‌المللی طالبان بعنوان یک گروه تروریستی: یکی از چالش‌های اصلی در روابط روسیه و گروه طالبان، عدم مشروعیت بین‌المللی طالبان است. طالبان که تا هنوز (دسامبر ۲۰۲۴) در لست گروه‌های تروریستی روسیه بوده، همچنانکه در لست سازمانهای تروریستی و ممنوع سازمان ملل نیز قرار دارد، بسیاری از کشورها گروه طالبان را به رسمیت نمی‌شناسند و این امر همکاری‌های بین‌المللی را محدود می‌کند.

تهدیدات تروریستی: اگرچه طالبان با شاخه خراسان داعش در ظاهر مخالفت و مبارزه می‌کند، شکست این گروه در مبارزه برای روسیه و کشورهای منطقه کاملاً هویدا می‌باشد. همچنان خطر نفوذ عناصر شاخه خراسان داعش در سیستم حکومتی گروه طالبان، و دیگر گروه‌های افراطی و تروریستی وجود دارد. این امر می‌تواند امنیت منطقه را به خطر انداخته و روابط روسیه با طالبان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

ناکامی طالبان برای مشروعیت‌یابی توسط روسیه: در ابتدا طالبان تلاش می‌کردند که با تظاهر ایجاد یک دولت فراگیر از همه اقوام، رعایت نسبی حقوق بشر و حقوق زنان مشروعیت خود را افزایش دهد. اما با گذشت سه سال موفقیت این تلاش‌ها بر روابط روسیه با طالبان کم‌رنگ تر گردیده و تأثیر مستقیم به تحولات در سال پیشرو ۲۰۲۵ خواهد داشت.

رقابت‌های منطقه‌ای: رقابت‌های منطقه‌ای بین روسیه، چین، هند و پاکستان بر روابط روسیه با طالبان تأثیرگذار است. هر یک از این کشورها دارای منافع متفاوتی در افغانستان هستند و تلاش می‌کنند تا نفوذ خود را در این کشور افزایش دهند. آوازه‌های حضور دوباره امریکا در افغانستان اتحاد کشورهای منطقه را علیه امریکا منسجم تر خواهد ساخت، فرصتی برای طالبان در طولانی ساختن عمر این گروه در افغانستان می‌انجامد.

تأثیرات بر منطقه

تغییر توازن قدرت: تصور بر این بود که نزدیکی فدراسیون روسیه با گروه طالبان در طولانی مدت می‌تواند توازن قدرت در منطقه را تغییر داده و به افزایش نفوذ روسیه در آسیای مرکزی و کشورهای منطقه را باعث گردد. با عدم رسمیت گروه طالبان در سطح بین‌المللی، فعالیتهای گروه‌های تروریستی در ولایات شمال کشور، دیدگاه بخشهای امنیتی را بر روابط عمیق با طالبان را کمرنگ تر کرده است.

تشدید رقابت‌های منطقه‌ای: روابط روسیه با طالبان در طولانی مدت به حسادت کشورهای اروپایی و آمریکا را بوجود آورده، این روابط می‌تواند رقابت‌های منطقه‌ای را تشدید کرده و منجر به بی‌ثباتی بیشتر در منطقه شود.

تضعیف تلاش‌های بین‌المللی برای مبارزه با تروریسم: اگر روسیه به طور کامل از طالبان حمایت کند، ممکن است تلاش‌های بین‌المللی برای مبارزه با تروریسم تضعیف شود. روابط روسیه با طالبان فرصت‌هایی را برای همکاری در زمینه‌های مختلف ایجاد کرده است و هم‌چالش‌هایی را پیش روی دو طرف قرار داده است. آینده این روابط به عوامل متعددی از جمله تحولات داخلی افغانستان، رقابت‌های منطقه‌ای و سیاست‌های بین‌المللی بستگی دارد.

بخش سوم، موضوعاتی نظیر گسترش افراط‌گرایی، وضعیت زنان و محدودیت‌های اعمال شده بر رسانه‌ها در سال ۲۰۲۴

رشد افراطیت با ظهور مجدد امارت

هرچند افراطیت در افغانستان پیشنه‌ای به درازای چهاردهه دارد؛ اما برگشت دوباره‌ی طالبان به قدرت در افغانستان مانند "کتلتست" عمل کرده است که این پدیده را سرعت و حرکت جهشی داده است و تبعات ویرانگری در پی داشته است. این جهش منطقه و جهان را نیز متأثر ساخته است. هرچه از عمر این گروه می‌گذرد عمق این فاجعه‌ی ویرانگر نیز مشهودتر می‌شود. روند گسترش افراطیت ناشی از حاکمیت طالبان در منطقه و جهان رو به افزایش و غیر قابل انکار است و با تصاحب قدرت از سوی این گروه، پدیده‌ی افراطیت سیر صعودی به خود گرفته است. اکنون جریان‌های گونه‌گون افراطی در تبانی با طالبان، در کشور فعالیت می‌کنند و برای خود مراکز تبلیغاتی ساخته‌اند. آن‌ها آموزش‌های ایدیولوژیک و نظامی می‌بینند و با آماده‌گی‌های ویژه، در حال برنامه‌ریزی اند که دامنه‌ی تفکر شانرا در منطقه و جهان بگسترانند.

طالبان بعد از حاکمیت دوباره‌ی شان در ۱۵ اگست سال ۲۰۲۱، محدودیت‌های متعددی را بر زنان در بخش‌های مختلف وضع کردند؛ ممنوعیت دختران بالاتر از صنف ششم، جلوگیری از آموزش دختران در دانشگاه‌ها، ممانعت در برابر ورزش دختران، برکناری زنان از کار، مسدود کردن حمام‌های زنانه و کلبه‌های ورزشی، پارک‌ها و محلات تفریحی بروی زنان، بسته کردن آرایشگاه‌ها به روی زنان از مواردی است که طالبان محدودیت وضع کرده‌اند و این روند تا به حال ادامه دارد...

تغییر نصاب آموزشی، رویکرد نظام‌مند جهت گسترش افراطیت محسوب می‌شود. این روند، تا چندین دهه، مانع توسعه افغانستان خواهد شد. طالبانی‌سازی نصاب آموزشی، زمینه را برای افزایش خشونت و افراطیت بیش‌تر مساعد خواهد ساخت. طالبان با توسل به این تغییر، همه امکانات دست‌داشته خویش را برای نهادینه کردن تفکر افراطی به کار برده‌اند. روی این ملحوظ، از هر ابزار ممکن برای سرکوب روشن‌گری استفاده می‌کنند. این گروه می‌داند که آموزش و روشن‌گری، مهم‌ترین تهدید علیه آنان خوانده می‌شود. طالبان پی برده‌اند که نسل باسواد و مجهز با دانش انسانی، هرگز در برابر آنان شانه خم نمی‌کند. از این رو، برای تحکیم پایه‌های قدرت خویش، به «ایجاد و تقویت تفکر افراطی» می‌پردازند.

در افغانستان، دانشگاه‌ها به مراکز آموزشی و پایگاه‌های بنیادگرایی مذهبی مبدل شده‌اند و از متن به حاشیه آمده‌اند. نصاب‌های درسی به تولید فکر و دانش کمک نمی‌کنند. محتوای آنان با واقعیت‌های روز، همخوانی ندارد. در نصاب مدارس، تاکید بالای برجسته‌سازی «جهان کفر» و «جهان اسلام» است. کودکان چشم باز

می‌کنند و از جهان و فناوری متنفر می‌شوند. برای کودکان در مکاتب، حقارت و بدبینی آموزش داده می‌شود. این وضعیت، از القای ارزش‌های افراطی در مراکز آموزشی سرچشمه می‌گیرد.

تداوم تفکر افراطی به عقب‌گرد بیش‌تر کمک خواهد کرد. از سوی دیگر، راهکارهایی وجود دارد تا در زمینه‌ی مهار این پدیده، اقدام صورت گیرد. فعالیت‌های روشن‌گرانه و گفتمان‌سازی، افزایش سطح آگاهی و ذهنیت‌سازی، راه را جهت مقابله هدف‌مند با افراط‌گرایی هموار خواهد کرد. نهادهای مدنی و آموزشی، رسانه‌ها و کنش‌گران، در این خصوص مسوولیت تاریخی دارند. آنان می‌دانند که کودکان و جوانان، بیش‌تر از همه، آماج جریان‌های تندرو قرار گرفته‌اند. بنابراین، با تعهد و جدیت، می‌توانند با استفاده از ابزارهای نرم، زمینه را برای کاهش قرائت‌های سخت‌گیرانه فراهم سازند.

نزد گروه‌های افراطی، به خصوص طالبان، دین پرکاربردترین ابزار برای رسیدن به قدرت بوده است. افراطیان مذهبی، از گوشه و کنار کشور همواره به عنوان ابزار و آتش سوخت این پدیده‌ی ویرانگر سال‌های سال مورد استفاده قرار گرفته‌اند و تا حال نیز ادامه دارد... میزان نفوذ آنان از مجرای اعمال حرکات تندروانه دینی، صریح و غیرقابل کتمان است. طالبان به این درک رسیده‌اند که به جز گسترش و نهادینه کردن تفکر افراطی در میان طیف‌های مختلف جامعه، نمی‌توانند بقای رژیم خود را حفظ کنند و بنابر این درین راستا از هیچ‌گونه تلاش و کوششی دریغ نمی‌کنند.

- در گزارش اخیر هفتاد صفحه‌ای گزارشگر ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد در باره افغانستان گفته شده است که افغانستان در حال حاضر با بحران بی‌سابقه و روزافزون انسانی و حقوق بشری مواجه است و رسانه‌ها، افراد اعضای جامعه مدنی، اقلیت‌های قومی و مذهبی زیر تهدید هستند، دسترسی مردم به حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی‌شان، به شدت کاهش یافته است. در این گزارش در عین حال گفته شده است که در افغانستان نه تنها دختران و زنان از حق کار و تحصیل محروم هستند حتی پسران هم در محیطی محدود آموزش می‌بینند که آن‌ها را از فراگیری دانش عصری و مورد نیاز در دنیای امروز محروم می‌کند.

همزمان با آن، سازمان ملل نیز گزارشی از دریافت‌های سه‌ماهه خود از وضعیت حقوق بشر در افغانستان منتشر کرد:

- در این گزارش یوناما که از ماه جولای تا سپتامبر سال ۲۰۲۴ میلادی را پوشش می‌دهد، پنج مورد قتل اعضای سابق نیروهای امنیتی دولت سابق، ۲۴ مورد بازداشت‌های غیر قانونی، ۱۱۱ مورد مجازات بدنی، ده مورد شکنجه، تهدید و بدرفتاری از سوی حکومت طالبان مستند سازی شده است.

- براساس گزارش سازمان ملل متحد همچنین به مشکلات پزشکان و بیماران زن به طور مثال در ولایت قندهار اشاره شده است که آن‌ها بدون محرم مرد نمی‌توانند به کارپردازند و یا برای آزمایش‌های بهداشتی به بیمارستان‌ها مراجعه کنند.
- در گزارش آمده است که سازمان ملل متحد از ۱۴ مه تا ۳۱ جولای سال ۲۰۲۴ دو هزار و ۱۲۷ رویداد مرتبط به امنیت در افغانستان ثبت کرده است که نسبت به زمان مشابه در سال ۲۰۲۳ میلادی، ۵۳ درصد افزایش یافته است.
- براساس گزارش سازمان ملل متحد، علی‌رغم ادعای طالبان، درگیری‌های مسلحانه در افغانستان از ۳۷ مورد در زمان مشابه در سال ۲۰۲۳ میلادی به ۸۰ مورد و انفجارهای ناشی از بمب‌های دست‌ساز نیز از هفت مورد به ۱۳ مورد در سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است.
- براساس گزارش سازمان ملل متحد حملات داعش در افغانستان نیز همچنان ادامه دارد و این گروه با نشر ویدیوهایی، ادعای امنیت سراسری طالبان را به مسخره می‌گیرند، در این گزارش آمده داعش در کم‌تر از سه ماه شامل این گزارش، دست‌کم چهار حمله تروریستی در افغانستان انجام داده است. از جمله به حمله‌ی داعش علیه گردشگران خارجی در بامیان اشاره شده و گفته شده که در این حمله دو شهروند افغانستان و سه شهروند اسپانیا کشته و دو شهروند افغانستان و چهار شهروند کشورهای استرالیا، لیتوانی، نروژ و اسپانیا زخمی شدند. فزون برآن داعش به تبلیغات خود علیه طالبان و جامعه‌ی جهانی نیز همچنان ادامه می‌دهد و شاخه‌ی خراسان این گروه در ۲۶ مه سال ۲۰۲۴ ویدیویی را منتشر کرد و در آن تمام خارجی‌ها و سازمان ملل متحد را تهدید و ادعای تأمین امنیت سراسری طالبان را مسخره کرد.
- در این گزارش به حضور افراد تحریک طالبان پاکستان در افغانستان نیز اشاره شده و گفته شده که در دوره‌ی این گزارش دست‌کم چهار فرمانده و جنگ‌جوی تی‌تی‌پی در ولایت‌های کنر، پکتیا، خوست و کابل از سوی عناصر ناشناس کشته شده‌اند.
- در گزارش سازمان ملل متحد آمده است که در این مدت، یک درگیری مسلحانه بین دو گروه از اعضای تحریک طالبان پاکستان در ولایت خوست نیز ثبت شده است. این در حالی است که طالبان ادعا می‌کنند که داعش را سرکوب کرده‌اند و تی‌تی‌پی نیز در خاک پاکستان حضور دارد و در آنجا مناطقی را در تصرف خود دارد، و در کنار همه‌ی این حوادث طالبان ادعا می‌کنند، پس از تسلط این گروه، امنیت سراسری در افغانستان تأمین شده است.
- در ۳ جون، سال ۲۰۲۴ رسانه «العظیم» وابسته به داعش - خراسان ویدیویی منتشر کرد که در آن طالبان به دلیل تعامل با جامعه‌ی بین‌المللی و دریافت کمک‌های مالی از آنها، مورد انتقاد قرار گرفت.

- به گفته گزارش ملل متحد، در این ویدیو به چندین سازمان غیردولتی و نهادهای وابسته به سازمان ملل متحد اشاره شدن و رابطه‌ی طالبان با سازمان ملل متحد محکوم گردیده و همه سازمان‌های غیردولتی خارجی و افغانستان که با طالبان همکاری می‌کنند به عنوان اهداف مشروع معرفی شدند.
- در گزارش سازمان ملل متحد آمده است که این ادعاها پیش از این نیز در شماره ۱۷ می از نشریه «غاغ خراسان» وابسته به داعش-خراسان تکرار شده بود. در ۷ جون، رسانه «الصحاب» وابسته به القاعده یک جزوه به زبان عربی منتشر کرد که در آن از مسلمانان جهان خواسته شد به افغانستان مهاجرت کرده و با ارائه تجربیات و سرمایه‌گذاری خود از طالبان حمایت کنند.

- در کنار گزارش سازمان ملل متحد، «لنگ‌وار ژورنال» گزارشی را از یک رساله سیف العدل، رهبر

کنونی سازمان القاعده، منتشر کرد که طی آن، رهبر القاعده از هواداران این سازمان خواسته تا به افغانستان بیایند، سپس از تجارب طالبان بیاموزند و به «جهاد جهانی» خود ادامه دهند.

- پیش از آن، شورای امنیت سازمان ملل متحد گفته بود که القاعده در افغانستان حضور فعال دارد. به گزارش شورای امنیت، القاعده در چندین نقطه این کشور، پایگاه ساخته است.
- در عین حال حضور و فعالیت جنگ‌جویان «انصارالله تاجیکستان» و «حرکت اسلامی اوزبیکستان» نیز در خاک افغانستان گزارش شده است.

از جانب دیگر اما، گروه‌های بنیادگرا با قاطعیت تمام، عقاید تندروانه‌ی شانرا بیان می‌کنند. سکان مدارس دینی را در دست دارند و به تعصب مذهبی و فرقه‌ای دامن می‌زنند؛ این گروه‌ها بر گسترش باورهای شان با استفاده از زور تاکید می‌کنند؛ حاکمیت طالبان را به سرکوب مخالفان فکری خود تحریک می‌کنند. گروه‌هایی رادیکال مانند طالبان برای بقای خود نیازمند اند تا شیوه‌های تفکر افراطی و ارتجاعی را گسترش دهند. در صورت تداوم فعالیت گروه‌های افراطی زیر چتر طالبان، سایه‌ی رادیکالیزم بر منطقه و جهان بیشتر از پیش مستولی شده و همه را بسوی نابودی سوق می‌دهد.

مهد تقویت اندیشه افراطی طالبان مدارس است:

- بر بنیاد گزارش‌ها، حدود ۷ هزار مدرسه دینی در افغانستان وجود دارند. از این میان، حدود ۶ هزار آن، پس از سلطه طالبان به فعالیت آغاز کرده‌اند. با این حال، سالانه میلیون‌ها تن از پسران و دختران، مشغول کسب آموزه‌های افراطی می‌شوند. سپس طی چند سال دیگر، افغانستان به بهشت افراط‌گرایی در سراسر جهان مبدل خواهد شد. با آمدن طالبان به قدرت، دست ملاهای تندرو دینی در افغانستان کاملاً باز شد و حالا از بام تا شام بر ضد ارزش‌های جهانی و حقوق انسانی خاصاً حقوق زنان برای طالبان مداحی می‌کنند؛ مثلاً
- مولوی یحیی عنابی که در نظام جمهوری قبیله و کیل شورای ولایتی بود آمدن طالبان بستر را برای او و تعدادی از ملاهای که دارای افکار تند هستند بیشتر مساعد ساخته که تریبیون مسجد را به عنوان یک سنگر علیه زنان قرار بدهند. ملا عنابی در بخشی از سخنانش در حضور ده‌ها تن از نماز گزاران در یک مسجد، عملکرد طالبان را در برابر زنان معترض نرم و عادی توصیف کرد و از طالبان خواست تا شدیدترین خشونت‌ها را بر زنان معترض و آزادی خواه اعمال کنند.

با توجه به گزارش‌های سازمان‌های معتبر ملی و بین‌المللی، و شواهد انکار ناپذیریکه در دسترس رسانه‌ها وجود دارد، به یقین کامل میتوان حکم و قضاوت کرد که با برگشت دوباره‌ی طالبان به قدرت در افغانستان، افراطیت و تروریسم رشد چشم‌گیری داشته است که بر علاوه‌ی شهروندان افغانستان، مردم منطقه و دنیا را نیز به شدت نگران ساخته است. با در نظر داشت رأی و نظر دانشمندان عرصه‌ی سیاسی/امنیتی، مقابله با این معضل مستلزم همکاری‌های جهانی‌ست.

وضعیت زنان

اولین بار طبق قانون اساسی ۱۹۶۴ میلادی در افغانستان، زنان برابر با مردان رسماً اعلام گردیدند، ولی وضعیت زنان در افغانستان در طول تاریخ متفاوت بوده است، یکی از تفاوت‌های ویژه، از زمان تسلط طالبان بر افغانستان در سال ۲۰۲۱ می باشد، که زنان و دختران در این کشور تحت اشکال شدید تبعیض جنسیتی و خشونت قرار گرفته‌اند، وضعیتی که نظیر آن در جهان وجود ندارد، و بر اساس گفته‌های مأموریت‌های سازمان ملل ممکن

است این آزار و تعقیب جنسیتی از مصادیق جنایت علیه بشریت باشد و شاید بتوان از آن به عنوان «آپارتاید جنسیتی» یاد کرد، ملل متحد در گزارشی، نگاشته است، که نزدیک به ۲۱.۵ میلیون زن و دختر در در

افغانستان با فرسایش نظام مند حقوق اساسی انسانی خود رو برو اند. هرچند زنان در سه سال گذشته با پذیرش قربانی و خطرات گسترده در برابر نگاه مستبدانه طالبان ایستاده‌گی کرده‌اند، اما مبارزات مدنی آنان پیوسته با خشونت و بدرفتاری از سوی طالبان پاسخ داده شده است. طبق آمارهای منتشر شده، از سوی دادگاه

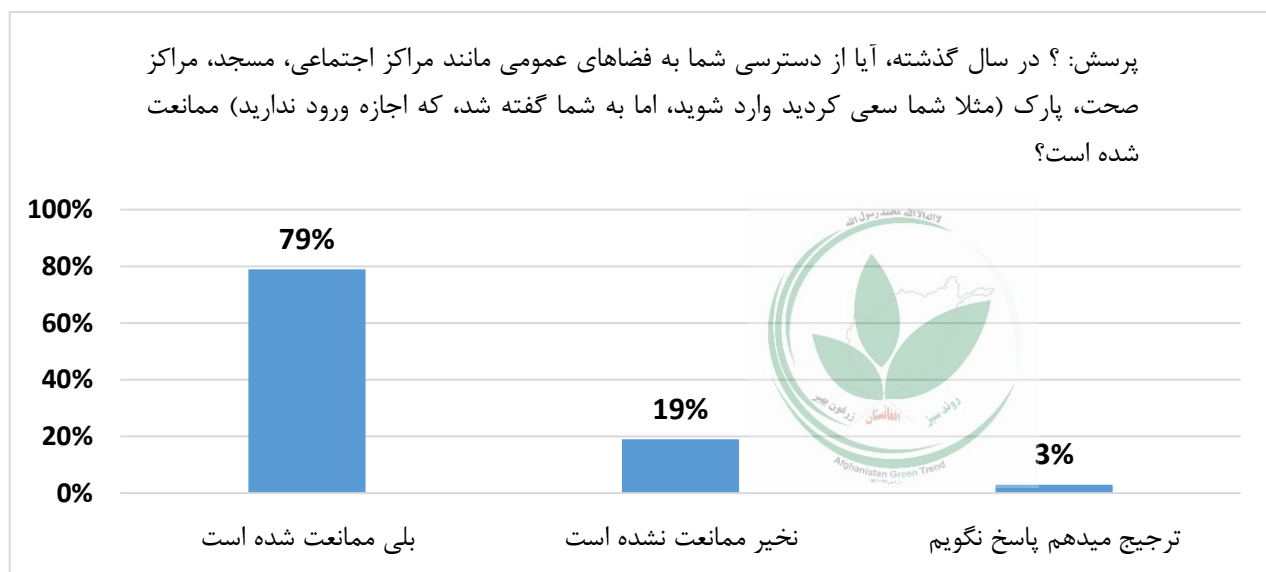
طالبان، در سه سال گذشته (تا قبل از اسد ۱۴۰۳ خورشیدی) بیش از ۱۰۶ زن به علت آنچه از دید طالبان خلاف ورزی خوانده شده است، شلاق زده شده‌اند. همین‌گونه شماری از دختران نیز پس از بازداشت مورد تجاوز و آزار و اذیت جنسی قرار گرفته‌اند و تعدادی نیز به قتل رسیده‌اند. از اینرو، این موانع و چالش‌ها فرا روی زنان و دختران در افغانستان پیامد‌های بزرگ در زندگی فردی و اجتماعی آنها به جا گذاشته است، که قرار ذیل میتوان، از آنها نام گرفت.

- وابستگی شدید مالی، اقتصادی و اجتماعی
- افزایش آسیب پذیری در برابر هر گونه خشونت و تبعیض
- کاهش در مشارکت‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی
- تشدید سلامت روانی و روحی
- تداوم نا برابری‌های جنسیتی
- ازدواج‌های اجباری
- ازدیاد افکار خودکشی
- افزایش مرگ و میر مادران در نبود متخصصین صحتی و سلامتی برای زنان
- افزایش خشونت‌های خانوادگی بر زنان در نبود تعلیم و تحصیل زنان

از سوی دیگر، بانک جهانی، گزارش جدیدی روی مشارکت اقتصادی زنان و تاثیر آن بر فرصت‌ها در میان ۱۹۰ کشور را منتشر کرد، در این گزارش، کارشناسان بانک جهانی وضعیت زنان را در سه بخش چهارچوب‌های قانونی، سیاست‌گذاری و اجرای قانون‌ها و سیاست‌ها مورد بررسی اند. این سه بخش، براساس ۱۰ شاخص از جمله (آزادی گشت‌وگذار، وضعیت محل کار، میزان دریافت حقوق و امتیاز، حقوق مادران، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری، مراقبت از کودکان، امنیت، وضعیت ازدواج و حقوق بازنشستگی) ارزیابی گردیده، که افغانستان در میان ۱۹۰ کشور در رتبه‌ی ۱۸۷ قرار گرفته، و از ۱۰۰ امتیاز صرفاً ۳۱.۹ امتیاز دریافت نموده اند، در حالیکه

امتیاز کشور های جنوب آسیا ۶۳.۷ می باشد، که این نشان دهنده سطح پائین مشارکت زنان در جامعه افغانستان است. انفاذ ده ها فرامین نا عادلانه و ضد بشری رهبری طالبان بر زنان اساسی ترین حقوق بشری زنان را متاثر، و نصف جمعیت افغانستان را که زنان تشکیل میدهند، از روند انسانی، اقتصادی و اجتماعی به دور نگاشته است. این اقدامات ضد بشری طالبان، کشورهای جهان و سازمان های بین المللی را واداشته تا واکنش شدیدی در مقابل عملکرد طالبان با زنان از خود نشان دهند.

دفتر امور زنان سازمان ملل متحد (UN Women)، سازمان بین المللی مهاجرت (IOM) و هیئت معاونیت سازمان ملل متحد در افغانستان (UNAMA) مشوره های گروهی آنلاین، سروی های انفرادی و حضوری را با ۷۷۶ تن از زنان در ۳۴ ولایت افغانستان در سال ۲۰۲۴ با ارائه پرسش های مشخص انجام داده ، که نشان دهنده ۷۹ درصد آنان به حقوق اساسی خود دسترسی ندارند. دراین پرسش دیده میشود، که اکثریت پاسخ دهندگان زن از دسترسی حقوق اولیه شان محروم و تحت شکنجه شدید روانی قرار دارند که در گراف ذیل به صورت واضح شرح گردیده است.

از سوی هم، بعد از ۱۵ اگست ۲۰۲۱، زنان متشبهت کشور با مشکلات فراوانی الی اکنون جهت رونق و بهبود کار و بار رو برو گردیده اند، ایجاد موانع روی تجارت و سرمایه گذاری زنان کشور، نقش مستقیم در رکود اقتصادی، فقر و سطح پایین زندگی شهروندان به جا گذاشته، که این موانع و چالش ها قرار ذیل خلاصه و شرح گردیده است.

شماره	محدودیت زنان متشبه در افغانستان بعد از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی سال ۲۰۲۴
۱	ایجاد محدودیت/جلوگیری از تحرک زنان با انفاذ فرامین طالبانی
۲	عدم تمایل فعالیت های اقتصادی متشبهین مرد با زنان
۳	موانع استخدام/کاریابی برای زنان
۴	عدم مصونیت برای زنان متشبه
۵	عدم اعطای جواز فعالیت برای زنان
۶	عدم دسترسی زنان به معلومات و ارتباطات تجاری

منبع: پروگرام انکشافی سازمان ملل متحد (۲۰۲۴), UNDP

شماره	وضعیت زنان و دختران آسیب پذیر در یک نگاه (۲۰۲۴)	منبع
۱	۸۰ درصد زنان ژورنالیست بنابر (محدودیت ها، آزار جنسی و سوی رفتار) ترک مسلک نمودند	AFG UN-Women ۰۳/May/۲۰۲۴
۲	بیشتر از ۷۰ فرامین و دستورالعمل های طالبان حقوق اساسی زنان و دختران را مورد قرار داده است	UN-Women AFG ۰۵/Sep/۲۰۲۴
۳	۱.۵ میلیون دختر در افغانستان زیان تعلیمی را متقبل شده اند	UNICEF AFG/۱۸ Sep/۲۰۲۴
۴	۳۸۰۰۰ (سی و هشت هزار) دختر در سال ۲۰۲۴ در افغانستان فارغ صنف ۶ مکتب شده اند و بنابر فرامین طالبانی نتوانسته ادامه تعلیم نمایند	UNICEF AFG/۱۸ Sep/۲۰۲۴
۵	۲.۳ میلیون دختر در مکاتب ابتداییه صنف ۱ الی ۶ در افغانستان ثبت نام اند	UNICEF AFG/۱۸ Sep/۲۰۲۴
۶	۲۲.۶ درصد زنان و ۵۲.۱ درصد مردان بالاتر از ۱۵ سال در افغانستان با سواد اند	World Bank Group
۷	از سال ۲۰۲۱ الی ۲۰۲۴ طالبان بیشتر از ۴۱ محدودیت رسمی را بر زنان و دختران ایجاد کردند که تنها ۵ محدودیت آن در سال ۲۰۲۴ میلادی بوده است	Siger/Oct/۲۰۲۴
۸	زنان، کودکان و بیجا شده گان آسیب پذیر ترین قشر جامعه، در سال ۲۰۲۴ افغانستان بوده اند	World Bank/Dec ۲۰۲۴
۹	افغانستان در ردیف ۱۷۷ کشورهای جهان در شاخص امنیت، عدالت و مصونیت بر زنان قرار دارد	کمیته بین المللی نجات، دسمبر ۲۰۲۴
۱۰	میزان اشتغال زنان در سال ۲۰۲۴ میلادی ۶ درصد بوده، در حالیکه در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۱ درصد گزارش شده است. (UNDP)	اندپندنس فارسی، ۲۰ جون ۲۰۲۴
۱۱	از ۲۳.۷ میلیون تن که در افغانستان نیازمند کمک بشر دوستانه در سال ۲۰۲۴ میلادی بوده اند، ۷۷ درصد آن زنان و کودکان بوده اند	Amu, ۱۹/۰۹/۱۴۰۳
۱۲	در حدود ۸۷ درصد زنان، بعضی از انواع خشونت را در طول عمرشان در افغانستان تجربه میکنند	UN-Women Asia & the Pacific
۱۳	بیشتر از ۷۰ درصد زنان تجارت پیشه در افغانستان گفته اند، بدون محرم به سفر و بازار رفته نمی توانند.	Radio Azadi/ ۳۰/۰۱/۱۴۰۳
۱۴	بزرگترین چالش زنان تجارت پیشه در افغانستان، نبود منابع، عدم حمایت مالی و نبود بازار فروش برای محصولات تولیدی آن ها است	Radio Azadi/ ۳۰/۰۱/۱۴۰۳

۱۵	کسب و کار زنان در افغانستان، در بخش های قالین بافی، لباس دوزی، زیورات، فرآوری میوه و سایر بخش های زراعتی متمرکز است	صدای امریکا، ۵ ثور ۱۴۰۳
۱۶	در حدود ۹۱۲۶ تشبث که مالک آن زنان اند در اتاق تجارت و صنایع زنان افغانستان ثبت است	صدای امریکا، ۵ ثور ۱۴۰۳
۱۷	محصولات تجارتي زنان به مارکیت های خارج از کشور صادرات ندارد، و هیچ کشوری برای زنان تجارت پیشه افغانستان ویژه صادر نمی کند	صدای امریکا، ۵ ثور ۱۴۰۳
۱۸	گزارش یوناما، دفتر ملل متحد برای زنان و سازمان بین المللی مهاجرت نشان میدهد که در حدود ۷۰ درصد زنان در افغانستان احساس اضطراب، انزوا و افسردگی روحی و روانی می نمایند	رادیو آزادی، سنبله، ۱۴۰۲/۲۹
۱۹	هشدار حالت تعلیق فعالیت و جواز از طرف وزارت اقتصاد طالبان مورخ ۲۴/۱۲/۲۰۲۴ بر موسسات داخلی و خارجی در افغانستان در صورت استخدام نمودن کارمندان زن	۲۰۲۴/۱۲/۲۹ - صدای امریکا
۲۰	آمارهای ملل متحد نشان می دهد که منع زنان و دختران از کار، اثر بد بر اقتصاد افغانستان داشته و بر اقتصاد شکننده کشور زیان ۶۰۰ تا یک میلیارد دالر خواهد رسانید.	Amu tv- ۱۴۰۳/۱۰/۱۲
۲۱	رهبر طالبان در سال ۲۰۲۴ پنج فرمان و دستور محدود کننده در برابر زنان صادر کرده است	Amu tv- ۱۴۰۳/۱۰/۱۱
۲۲	در سال ۲۰۲۴ میلادی طالبان ۵۸۱ تن، به شمول ۴۲ زن را در ۲۳ ولایت کشور شلاق زده اند.	Amu tv, ۰۲/۰۱/۲۰۲۵
۲۳	رهبر طالبان طی فرمان در اواخر سال ۲۰۲۴، (دوم جدی سال ۱۴۰۳) مقرراتی برای جلوگیری از ایجاد کلکین در ساختمان ها به سمت خانه های همسایگان، به خصوص مکان هایی که زنان در آن زندگی می کنند، صادر کرده تا زنان از دید امکان عامه پنهان باشند.	Amu TV - ۰۸/۱۰/۱۴۰۳

وضعیت رسانه ها

طالبان پس از عقد توافقنامه دوحه و تسلیم گیری قدرت فشار حد اکثری بر رسانه ها و خبرنگاران را وارد نمودند. سانسور، سرکوب و مصادره رسانه های آزاد و همچنان گرفتاری، زندان، شکنجه و تبعید خبرنگاران ابزار اصلی فشار آنها در سه سال گذشته علیه جامعه رسانه ای کشور بوده است، این گروه برای درتاریک نگهداشتن افکار عامه و عدم اشاعه اعمال و رفتار ظالمانه شان رسانه های آزاد و بیطرف را مسدود نمودند، تا آزادی بیان خفه گردیده و فرصت نقد و به چالش کشیده شدن حکومتداری آنها گرفته شود. در عین زمان آئنده رسانه های که در همسوی و همراهی با سیاست ها و راهبرد های آنها حرکت میکردند و در خط نشراتی و تبلیغاتی آنها نشرات و تولید محتوا داشتند فعالیت شان کماکان ادامه دارد. براساس آمار رسمی نشر شده از طرف مرکز خبرنگاران افغانستان و تایید نمایندگی سازمان ملل در یک سال گذشته تعداد ۱۲ تلویزیون در افغانستان بسته شده اند. همچنان به اساس آمار نشر شده از طرف خانه آزادی بیان پس از تسلط طالبان ۲۰ فرماند محدود کننده علیه رسانه های آزاد صادر نموده اند و بیش از ۳۰۰ رسانه متوقف شده اند. خانه آزادی بیان اضافه نمود: در این مدت ۳۰ نفر خبرنگارا زندانی شده اند و ۷ نفر آنها هنوز در بند هستند، و از ۱۱۸۵۴ نفر خبرنگاری که در رسانه ها مشغول بودند، تنها ۴۵۰۰ نفر آنها مانده بقیه بنا بر شرایط و محدودیت های وضع شده از طرف طالبان شغل خود را از دست داده اند.

نهاد حامی خبرنگاران و رسانه های افغانستان گفته است که در ۱۲ ماه گذشته ۱۸۱ رویداد نقض حقوق رسانه ها و خبرنگاران از جمله توقف ۱۸ رسانه و بازداشت بیش از ۵۰ خبرنگار را ثبت کرده است. افغانستان در گزارش سالانه خبرنگاران بدون مرز که به تاریخ ۱۲ دسمبر (۲۲ قوس) نشر شد، از رهگذر آزادی رسانه ها با ده ها رده افت در مقایسه با سال گذشته، در میان ۱۸۰ کشور و قلمرو جهان در رده ۱۷۸ قرار گرفت. زمانی که طالبان در ۱۵ اگست ۲۰۲۱ قدرت را در افغانستان دوباره در دست گرفتند، حدود ۸۴۰۰ رسانه در آن کشور فعالیت داشت، اما بر اساس گزارش سازمان گزارشگران بدون مرز، در جریان سه سال حاکمیت طالبان، حدود ۳۰۰۰ رسانه در افغانستان از فعالیت باز مانده اند.

بخش چهارم: پروژه‌های ناتمام جمهوری- افتتاح مجدد و استفاده تبلیغاتی طالبان

۱. پروژه‌ی کانال قوش تپه

با روی کار آمدن نظام جمهوری پس از سقوط طالبان و به‌ویژه از سال ۱۳۹۷ به بعد، شرکت آمریکایی AECOM مطالعات امکان‌سنجی آن را به مبلغ ۱۵ میلیون دلار بر آورد و اجرا کرد. این کانال، آب رودخانه‌ی آمو را به بخش‌هایی از سه ولایت بلخ، جوزجان و فاریاب انتقال می‌دهد. کانال قوش تپه دارای ۱۵۰ متر عرض، ۸.۵ متر عمق و ۲۸۵ کیلومتر طول می‌باشد.

انتظار می‌رود که با تکمیل شدن کانال قوش تپه، ۵۵۰ هزار هکتار زمین در ولایت‌های بلخ، جوزجان و فاریاب آبیاری شود. کار کانال قوش تپه در دوره‌ی حکومت محمد اشرف غنی، بی سر و صدا آغاز شد؛ اما پیش از آن که کار کانال تکمیل شود، طالبان قدرت را به دست گرفتند، گفته می‌شود که اجرای این طرح ۲۷۰ میلیون دلار هزینه دارد. این کانال سالانه ظرفیت انتقال ۱۰ میلیارد متر مکعب آب را از رودخانه‌ی مرزی آمو که از

کوه‌های پامیر سرچشمه می‌گیرد دارا می‌باشد. این رودخانه‌ی مرزی بیش از هزار و صد کیلومتر مرز مشترک افغانستان با سه همسایه شمالی، تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان را طی می‌کند و پس از آن به دریاچه‌ی آرال می‌ریزد. کار فاز اول این کانال به طول ۱۰۸ کیلومتر در ماه دلو ۱۴۰۲ تکمیل شد و با حضور مقام‌های ارشد رژیم

طالبان در یک مراسم ویژه به بهره‌برداری رسید و کار فاز دوم آن هم آغاز شده است. این کانال مهم که یکی از بنیادی‌ترین کارها و دست‌آوردهای نظام جمهوری در قسمت زیرساخت‌های اقتصادی و زراعتی کشور در بیست سال پسین به حساب می‌آید، طالب امروز با افتتاح افتضاح‌آمیز و نمایشی آن، قصد کرده است تا سکه‌ی این گنج عظیم را بنام خود ضرب زند این در حالیست که این سرقت را نه تاریخ، و نه رسانه‌های رصدگر امروزی اجازه می‌دهد که پوشیده بماند و این گروه نام‌شانرا با نام این پروژه گره بزند.

افتتاح و اجرای این پروژه، که عمده‌تاً جنبه تبلیغاتی برای طالبان داشته، متأسفانه با پیامدهای منفی جدی نیز همراه بوده است. از جمله این پیامدها، ایجاد نگرانی در میان کشورهای همسایه و هم‌پیمانان افغانستان (تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان) در خصوص تغییر رژیم آبی و کاهش منابع آبی آن‌ها از دریای آمو است. در صورتی که افغانستان دارای یک دولت مشروع می‌بود و با اتخاذ تدابیر پیشگیرانه به نگرانی‌های این کشورها پاسخ می‌داد، می‌توانست این پروژه بزرگ را به گونه‌ای به پیش ببرد که هم از آینده این پروژه محافظت شود و هم روابط افغانستان با کشورهای همسایه دچار آسیب نگردد.

۲. خط لوله‌ی گاز تاپی

خط لوله‌ی گاز تاپی با ظرفیت ۳۳ میلیارد متر مکعب گاز در سال، از میدان گاز گالکینیش ترکمنستان آغاز شده و از طریق شهرهای هرات و قندهار افغانستان به کویت پاکستان و ملتان و از آنجا به شهر فاضلکا در ایالت پنجاب هندوستان می‌رسد. خط لوله‌ی گاز تاپی مجموعاً ۱۸۱۴ کیلومتر طول دارد که از این جمع ۲۰۷ کیلومتر آن در داخل خاک ترکمنستان بوده و ۷۷۴ کیلومتر از خاک افغانستان و ۸۲۶ کیلومتر از خاک پاکستان تا سرحد هندوستان می‌گذرد. پایپ‌لاین پروژه تاپی قرار است گاز ترکمنستان را از راه افغانستان به پاکستان و سپس به هندوستان انتقال دهد. با بهره‌برداری از پروژه تاپی، سالانه افغانستان گذشته از گرفتن گاز کافی از این پروژه، بیش از چهارصد میلیون دالر حق ترانزیت گاز بدست خواهد آورد آمارهای نخستین نشان می‌دهند که با بهره‌برداری از این پروژه، سالانه ۳۳ میلیارد متر مکعب گاز ترکمنستان به افغانستان، پاکستان و هند خواهد رسید.

پروژه‌ی تاپی در سال ۲۰۱۶ توسط رهبران چهار کشور شامل این پروژه؛ ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند گشایش یافت و کار بخش ترکمنستان این پروژه نیز آغاز شده بود. بر بنیاد پیمان ۳۰ ساله پروژه تاپی، افغانستان در ده سال نخست سالانه پنجصد میلیون متر مکعب گاز، در ده

سال دوم سالانه یک میلیارد متر مکعب گاز و در ده سال سوم، سالانه یک و نیم میلیارد متر مکعب گاز به دست خواهد آورد. کار عملی پروژه تاپی در سال ۲۰۱۸ میلادی توسط حکومت پیشین افغانستان در ولایت هرات به گونه‌ی رسمی آغاز شد؛ ولی به اثر بعضی مشکلات و خاصاً مشکلات امنیتی که از سوی طالبان متوجه‌ی این پروژه بود، کار این پروژه به گونه‌ای که انتظار می‌رفت پیشرفتی نکرد. بعد از روی کار آمدن گروه طالبان در افغانستان، و در جریان سال جاری، ملا حسن آخوند، رئیس الوزرای طالبان به منظور شرکت در مراسم گشایش پروژه تاپی نخست به ولایت هرات و سپس به ترکمنستان رفت تا این پروژه‌ی قبلاً افتتاح شده را مجدداً افتتاح کند. در پی سیاست تبلیغاتی گروه طالبان به نفع خودشان، پروژه‌ی تاپی را نیز مجدداً افتتاح نمودند که با آنهم نه پیشرفت چشم‌گیری از کار آن در رسانه گزارش شده و نه تبلیغات این گروه نتایجی در بر داشته که بتوان روی آن حساب کرد. از طرفی هم بنابه گفته‌ی کارشناسان و صاحب‌نظران اقتصادی، طالبان نه ظرفیت مدیریت پروژه‌های کلان ملی را دارند و نه ظرفیت تخنیکی امور عملیاتی پروژه‌های زیربنایی را دارند و نه مشروعیت تطبیق آنرا.

۳. شاهراه کابل قندهار

شاهراه کابل قندهار که طی جنگ‌های خونین بیش از چهاردهه، قسمت‌های زیادی آن تخریب شده بود، حدود بیست و سه سال پیش و با روی کارآمدن نظام جمهوریت به ارزش ۱۸۰ میلیون دالر به کمک جاپان، امریکا و عربستان سعودی قیر ریزی شد.

این شاهراه یکی از مهم‌ترین شاهراه‌های افغانستان است که ولایت‌های جنوبی و غربی کشور را با ولایت‌های مرکزی و از این طریق با مناطق شرقی وصل می‌سازد. در طی بیست سال دوره‌ی جمهوریت، در امتداد این شاهراه بزرگ، همواره زد و خورد های زیادی بین نیروهای امنیتی افغانستان و گروه طالبان وجود داشت؛ تعداد زیادی از پل و پلچک‌های این شاهراه حیاتی توسط طالبان با ماین‌های دست‌ساز تخریب شد و قسمت‌های زیاد این سرک نو ساخته با خاک یکسان شد. شاهراه کابل قندهار ۴۸۰ کیلومتر طول دارد؛ درین شاهراه ۴۶ پل و ۱۷۱۶ پلچک وجود دارد و عرض آن ۷ متر است. به باور کارشناسان امور اقتصادی، اگر این جاده به شکل درست آن حفظ و مراقبت شود، کار تجارت بین کلان‌شهرهای افغانستان رونق بهتری می‌گیرد و میوه‌های تازه‌ی ما به موقع به بازارها عرضه می‌شود. این در حالی است که طالبان چندی پیش با پخش خبری از دفتر مطبوعاتی معاونیت اقتصادی ریاست‌الوزرای طالبان خبر داده بودند که ملا برادر کار ترمیم این شاهراه را افتتاح کرده است. تاریخ و مردم گواه اند که عامل ویرانی و تخریب این شاهراه عظیم که به مثابه‌ی شاه‌رگ اقتصادی افغانستان عمل می‌کند خود طالبان بوده اند. گروهی که بیست سال با انفجار دادن پل و پلچک این مسیر، از یک طرف خسارات انگفتی به اقتصاد افغانستان وارد ساختند و از طرف دیگر، تعداد زیادی از افراد ملکی و نظامی را درین مسیر پر تردد شهید و زخمی ساختند.

از جانب دیگر، شکایت فعلی مردم از کندی و عدم پیشرفت کار درین مسیر به اوج خود رسیده است. وزارت فواید عامه‌ی تحت کنترل طالبان در ماه جوزای سال ۱۴۰۱، در هنگام افتتاح کار بازسای این شاهراه، به رسانه‌ها گفته بود که کار بازسازی شاهراه کابل قندهار را در مدت ۹ ماه به پایه اکمال می‌رساند؛ ولی حالا با گذشتن سال‌ها، هنوز کار آن تمام نشده است و مردم در رنج و عذاب به سر می‌برند. به گفته‌ی راننده‌گان این مسیر، به دلیل خرابی سرک و طولانی شدن مسیر، مجبور اند تا از مسافران پول بیش‌تری بگیرند که بسیاری از افراد توان پرداخت آن را ندارند و این خود به نوبه‌ی خوب فشار مضاعف هست بر مسافرین بی بضاعت این مسیر بعد از آغاز کار ترمیم این سرک، مسیری که قبلا در دو، یا دونیم ساعت پیموده می‌شد، حالا در چهار و چهارونیم ساعت پیموده می‌شود. به همین دلیل، کرایه‌ی موترها هم دو برابر شده است. دلیل رانندگان هم این است که تیل زیاد مصرف می‌شود و موترهای شان درین سرک خراب، عوارض پیدا می‌کند و آنها هم مجبور هستند که پول بیش‌تر بگیرند. این گروه حالا به شکل نمایشی دست به بازسازی آثار ویرانی‌های خود زده اند و از کار به موقع آن عاجز مانده و شهروندان را بیش‌تر از گذشته در وضعیت دشوار قرار داده اند.

۴. شاهراه سالنگ

شاهراه سالنگ‌ها که در واقع مجموعه بیست ازتونل‌ها و گالری‌های سرپوشیده که وسایط در حال عبور را از لغزش سنگ و برف‌کوچ محافظت می‌کند، روزانه بیش از ۷۰۰۰ واسطه‌ی نقلیه ازین مسیر می‌گذرد. مسیری که ولایات مرکزی و جنوبی افغانستان را به ولایات شمال وصل می‌کند. به جز آخرین قسمت تونل، متباقی ازسیستم تهویه و تنویرمحرورم بوده وبیشتر بخش‌های آن آسیب دیده است. این در حالی است که این قسمت سرک حلقوی از نظر مراقبت‌ها بیشترین توجه را از آن خود ساخته است. شاهراه سالنگ که ولایات شمالی، شمال‌شرقی و شمال‌غربی را با پایتخت وصل می‌کند، در زمان حکومت حامد کرزی، رییس جمهور پیشین افغانستان، بازسازی شده بود. اما به دلیل تردد زیاد وسایط و اضافه‌وزن موترهای باربری طی سال‌های اخیر این شاهراه همانند مسیرهای دیگر تخریب شده است. طرح ترمیم و بازسازی شاهراه سالنگ در زمان جمهوریت ریخته شد و وزارت فواید عامه در رأس این طرح قرار داشت عوامل مختلفی دست به دست هم داد که منجر به تاخیر کار این پروژه شد؛ ولی با آمدن دوباره‌ی طالبان به قدرت، با استفاده از طرح و تلاش‌های نظام جمهوریت، طالبان ادعا کردند که کار ترمیم و بازسازی آنرا شروع کرده اند، و بعد از گذشت اندک زمانی، اطلاع دادند که کار یک بخش آن تکمیل شده است و کار بخش دیگر آنرا شروع کرده اند.

این درحالی است که در جریان به اصطلاح ترمیم و بازسازی شاهراه/تونل سالنگ، طالبان وسایط نقلیه‌ی این مسیر را مجبور ساختند که به رفت و آمد شان از راه پنجشیر خاواک ادامه دهند؛ مسیریکه به گفته‌ی انجینران و امور تخنیکی، اصلاً به چنین یک حجم زیاد و سنگین ترافیک نه مساعد بوده و نه ظرفیت فعلی آن راه میباشد، که در نتیجه مشکلات عمده و زیادی به عابرین این راه ایجاد شد؛ مشکلاتی از قبیل واژگون شدن موترهای باربری و طولانی شدن مسیر برای مسافرین. بعد از آن همه هیاهوی رسانه‌یی که طالبان در مورد ترمیم شاهراه سالنگ به راه انداخته بودند و ادعا کردند که کار یک بخش آنرا به پایهی اکمال رسانده و کار بخش دیگر آنرا شروع کردند با مشاهده‌ی مردم و رانندگان از نزدیک و شواهد انکار ناپذیریکه به دست رسانه‌های آزاد رسیده است، همه و همه از دروغ‌های شاخ‌دار این گروه مبنی بر ساخت و ساز آن شگفت زده شدند؛ نه تنها که تحولی درین مسیر نیامده، بلکه هنوز هم طالبان قصد دارند تا با بند انداختن این مسیر بار دیگر به چشم مردم خاک بپاشند و ادعا کنند که کار بازسازی این شاهرا/تونل را انجام داده اند. ادعای طالبان مبنی بر ایجاد دو راه بدیل شاهراه/تونل سالنگ (سالنگ شمالی و سالنگ جنوبی) نیز مانند سایر وعده‌های شان به واقعیت تبدیل نشده است و چنین به نظر می‌رسد که «سرگرم ساختن رسانه‌ها و ایجاد تیتیر خبری» از جمله پالیسی‌های این گروه باشد.

۵. پروژه‌ی بند پاشدان هرات

بند پاشدان در ولسوالی کرخ ولایت هرات و در ۲۰ کیلومتری شرق این شهر موقعیت دارد. این بند، با ذخیره‌ی ۴۵ میلیون مترمکعب آب، ظرفیت تولید دو میگاووات برق و آبیاری ۱۳ هزار هکتار زمین کشاورزی را دارد. هزینه‌ی ابتدایی ساخت این بند ۱۱۷ میلیون دالر گفته شده بود. این پروژه نقش مهمی در تامین نیازهای آبی منطقه و بهبود وضعیت اقتصادی و کشاورزی هرات را دارد. کار ساخت بند پاشدان هرات با طرح و دیزاین اش در زمان جمهوریت، بالاخره در سال ۱۳۹۰ هجری خورشیدی آغاز شد و قرار بود در جریان سه سال به بهره برداری سپرده شود؛ اما به دلایل گوناگون کار این بند بگونه‌ای که انتظار می‌رفت پیش نرفت. با برگشت طالبان به قدرت، افتتاح مجدد و ادعای پیشبرد کار این پروژه از طرف این گروه نیز مطرح شد و به گونه‌ای تظاهر شده که گویا طراح و تطبیق کننده‌ی کار این بند، طالبان بوده باشند درحالیکه حتی کار بخش عمده‌ی این بند در زمان جمهوریت به پیش رفت و مراحل آخری آن در حال تطبیق بود.

۶. بند بخش‌آباد ولایت فراه

بند بخش‌آباد در ولایت فراه افغانستان و بر روی رود فراه واقع شده که ظرفیت ذخیره‌سازی ۱۳۶۹ میلیون متر مکعب آب، معادل ۲۶ برابر سد کمال‌خان را داراست. عملیات اجرایی ساخت بند بخش‌آباد، در اسد ۱۳۹۹ و در زمان جمهوریت آغاز شد که نزدیک به ۱۱.۸ میلیون دالر برای دولت پیشین افغانستان هزینه دربر داشت. به باور کارشناسان، با تکمیل شدن بند بخش‌آباد بیش از ۱۰۴ هزار هکتار زمین کشاورزی تحت آبیاری قرار می‌گیرد و این بند ظرفیت تولید ۲۷ مگاوات برق را نیز دارد. کار ساخت بند بخش‌آباد در زمان جمهوریت به دلیل تهدیدهای شدید امنیتی از طرف طالبان با وقفه مواجه شد.

در تابستان ۱۴۰۱، و بعد از غصب قدرت توسط این گروه، ملا عبدالطیف منصور، سرپرست وزارت انرژی و آب طالبان در سفری به ولایت فراه ادعا کرد که کار بند بخش‌آباد را به زودی شروع خواهد کرد و بدین منظور برای تأمین مالی ساخت این بند، یک حساب بانکی تحت نام «حساب مردم بخش‌آباد» برای جمع‌آوری کمک‌های مردمی برای تسریع ساخت این سد ایجاد کرد. این همه در حالی است که بند بخش‌آباد در نظام جمهوریت و خصوصاً در دوران وزارت علی احمد عثمانی؛ وزیر انرژی و آب آنزمان دیزاین و طراحی شد، ساخت آن آرزوی دیرینه‌ی مردم افغانستان و خصوصاً مردم فراه بوده است، ولی در طول سالیان گذشته، دلیل اصلی پیش نرفتن کار این بند، ناامنی‌ای بود که گروه طالبان در این ولایت و در اطراف این بند ایجاد کرده بودند و نگذاشتند که کار آن به خوبی به پیش برود؛ اما امروز با لاف و پتاق شان می‌خواهند شکلی وانمود کنند که گویا فرشته‌ی نجات افغانستان و خالق طرح‌ها نوین و زیرساخت‌ها، این گروه بوده است.

۷. بند شاه و عروس

بند شاه و عروس که در منطقه‌ی شکرده در ۲۲ کیلومتری شمال شهر کابل موقعیت دارد، ظرفیت تنظیم سالانه ۳۳ ملیون مترمکعب آب و ذخیره‌ی ۹ ملیون مترمکعب آب را دارا می‌باشد که ازین طریق، آب آشامیدنی ۲۰ هزار خانواده در شهر کابل را تامین خواهد کرد. این بند ۲۷۰۰ هکتار زمین را آبیاری و ظرفیت تولید ۱.۲ میگا وات برق نیز دارا می‌باشد.

بند شاه و عروس مانند سایر بندهای آبگردان افغانستان بسیار مهم است؛ هم برای ذخیره آب به منظور زراعت و هم برای تولید برق و هم برای محیط زیست. از مزایای دیگر آن ساخت فارم های ماهی درین بند است، و از جانب دیگر یک منطقه‌ی تفریحی نیز به وجود می‌آید، از هر لحاظ یک پروژه مفید است. هزینه‌ی ساخت این بند بیش از ۲۵۰ ملیون دالر برآورد شده است. شده و زمین های زراعتی نیز آبیاری شوند. کارشناسان حفاظت از محیط زیست این بند را از نظر ذخیره آب و جلوگیری از سیل نیز مفید می دانند. کارهای اساسی این بند در زمان جمهوریت در سال ۱۳۹۱ آغاز شده بود و پیشرفت‌های چشم‌گیری نیز داشت و تقریباً به پایه‌ی اكمال رسیده بود که طالبان قدرت را غصب کردند. اخیراً گروه طالبان ادعای افتتاح این بند را توسط اعضای ارشد کابینه‌ی شان اعلام کردند، بدین ترتیب این پروژه را نیز مانند سایر پروژه‌های دوران جمهوریت سکه‌ی آنرا بنام خود ضرب زده و کوشش کرده اند که تا از آن به نفع خود استفاده‌ی تبلیغاتی و ابزاری کنند.

از سوی دیگر تمام این اما و اگرها، سرمایه گذاران خارجی با ظرفیت های کلان تخنیکی شان، تا حال هیچ اقدام عملی‌ای مبنی بر سرمایه گذاری بر پروژه‌های بزرگ نکرده اند؛ آنهم به دلایل مهم و آشکار شان: از جمله نبود ساختار و چتر مشروع ملی و بین‌المللی، تا فردا در صورت وقوع هر نوع اختلاف حقوقی بین این سرمایه‌گذاران و جانب افغان شان، بتوان به آن توسل جست و به نزاع حقوقی بالقوه راه حلی ارائه کرد.

نتیجه گیری

روند سبز افغانستان چهار بحران عمده را شناسایی کرده است، این بحران‌ها بخش‌های استراتژیک و اساسی کشور را در بر می‌گیرند:

۱. بحران مشروعیت سیاسی (داخلی و بین‌المللی)

۲. بحران امنیتی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

۳. بحران اقتصادی و زراعتی

۴. بحران اجتماعی و حقوق بشری

روند سبز افغانستان با ارزیابی وضعیت سیاسی کشور در سال ۲۰۲۴، چالش‌ها و بحران‌های عمیق افغانستان را در سطوح ملی و بین‌المللی به تصویر کشیده است. طالبان همچنان در وضعیت خلا و عدم مشروعیت سیاسی، چه در داخل و چه در عرصه بین‌المللی، قرار دارند. حتی کشورهای اسلامی نیز از به رسمیت شناختن این گروه خودداری کرده‌اند. جامعه جهانی طالبان را به دلیل اعمال غیرانسانی‌شان طرد و محکوم کرده است. سیاست‌های طالبان عمدتاً بر اساس فرامین غیرشفاف و ایدئولوژیک رهبری خودخوانده این گروه شکل گرفته است. این فرامین پایه‌گذار رویکردهای اقتصادی، اجتماعی و امنیتی آنها بوده‌اند. از دید طالبان، نه مردم و نه آرای آنان جایگاه سیاسی دارند، و حتی میان سران طالبان نیز اختلافات عمیق سیاسی، قومی و قبیله‌ای به دلیل ارتباطات با دستگاه‌های امنیتی کشورهای دیگر وجود دارد.

تعاملات محدود میان طالبان و برخی کشورها تنها به منظور ارائه کمک‌های بشردوستانه به میلیون‌ها نفر از نیازمندان در افغانستان صورت می‌گیرد. اما طالبان این تعاملات را به اشتباه به‌عنوان مشروعیت سیاسی خود تعبیر می‌کنند. درحالی‌که جامعه بین‌المللی، در نشست‌ها و کنفرانس‌های جهانی، صراحتاً تأکید کرده است که راه‌حل مشکلات افغانستان در برگزاری انتخابات آزاد، تشکیل حکومت فراگیر، احترام به حقوق زنان، و ایجاد سازوکارهای مناسب برای تعامل با جهان خارج نهفته است. طالبان این پیشنهادات را مداخله در امور داخلی خود می‌دانند و از پذیرش آن‌ها خودداری کرده‌اند. بدون تردید، بهای این بحران‌ها و نابسامانی‌ها را مردم افغانستان می‌پردازند. تا زمانی که این گروه سرکوب نشود، ملت افغانستان همچنان قربانی تاریکی تاریخی خواهند بود که طالبان بر این کشور تحمیل کرده‌اند.

در بُعد امنیتی، یافته‌های روند سبز افغانستان در سال ۲۰۲۴ نشان می‌دهد که وضعیت امنیتی این کشور به شدت وخیم بوده است. گروه‌های مختلف مخالف طالبان حملات نظامی متعددی را در ولایات گوناگون علیه مواضع طالبان ترتیب داده‌اند. با توجه به این شرایط، طالبان نه‌تنها در تأمین امنیت افغانستان به‌طور آشکار ناکام بوده‌اند، بلکه با رویکرد تروریستی‌محور خود، این کشور را به پناهگاه امنی برای گروه‌های تروریستی تبدیل کرده‌اند. در همین راستا، سازمان‌ها و رسانه‌های بین‌المللی نیز در گزارش‌های خود نگرانی عمیقی را

نسبت به وضعیت امنیتی افغانستان ابراز کرده‌اند. این گزارش‌ها وخامت اوضاع انسانی و امنیتی را تأیید کرده و بازتاب‌دهنده وضعیت نگران‌کننده‌ای است که افغانستان تحت سلطه طالبان با آن روبرو است.

با در نظر گرفتن این یافته‌ها، می‌توان نتیجه گرفت که وضعیت امنیتی افغانستان تهدیدی جدی برای امنیت ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی محسوب می‌شود. بی‌تردید، هم مردم افغانستان و هم سایر کشورها با خطر مستقیم گروه‌های تروریستی مستقر در این کشور مواجه‌اند؛ تهدیدی که نمی‌توان آن را نادیده گرفت. استمرار این تهدید، ارتباط مستقیمی با تداوم حضور ملیشه‌های وابسته به طالبان دارد و پیامدهای ناگواری برای صلح و امنیت در سطح جهان به همراه خواهد داشت.

یافته‌های اقتصادی رسا در سال ۲۰۲۴ میلادی نشان می‌دهد که این کشور با جمعیتی بیش از ۴۰ میلیون نفر در شرایط گرسنگی و فقر شدید به سر می‌برد. اگر این جمعیت را به صورت خانوار دسته‌بندی کنیم و هر خانواده را متشکل از ۶ تا ۷ نفر فرض کنیم، بیش از ۶ میلیون خانواده در افغانستان وجود دارد. به این ترتیب، این ۶ میلیون خانواده با مشکلات جدی مانند آوارگی، درماندگی، فقر شدید، بحران مالی، نیاز فوری به کمک‌های بشردوستانه، غذایی و آب آشامیدنی، کمبود سرپناه، ضرورت به پوشاک و نیاز مبرم به خدمات بهداشتی و درمانی مواجه هستند.

این شرایط به وضوح نشان می‌دهد که افغانستان در یکی از بدترین بحران‌های انسانی و بشری قرار دارد. طالبان نه توانایی، نه ظرفیت، و نه اراده لازم برای رفع چنین نیازهای اساسی و حیاتی شهروندان افغانستان را داراست. این نیازها، حقوق بنیادین و انسانی هر فرد در جامعه به شمار می‌روند، اما پاسخ به آنها مستلزم برنامه‌ریزی دقیق، هماهنگی گسترده و اجرای طرح‌های جامع است. در عوض، طالبان درگیر منافع گروهی، قومی و عشیره‌ای خود هستند و همین امر موجب شده است که رسیدگی به مشکلات مردم افغانستان از توانایی و ظرفیت واقعی آنها خارج باشد.

وضعیت اجتماعی مردم افغانستان در سال ۲۰۲۴ میلادی نمایانگر فروپاشی‌های وحشتناک در ساحت گوناگون اجتماعی همچون زنان، دختران، رسانه، خبرنگاران، فعالین جامعه مدنی، زبان، قوم، مذهب، رسوم، عنعنات، شکنجه، شلاق زدن، محکمه صحرای، قتل‌های مرموز، زندانی ساختن افراد بی‌گناه و سایر بخش‌های اجتماعی را هر روز بیشتر از روز دیگر افزون‌تر بوده است. این اعمال زشت و غیرانسانی طالب، برخاسته از دیدگاه مدارس تروریستی-افراطیتی و فرامین غیبی سردسته طالب منشا می‌گیرد. در طول سال، نقض آشکار حقوق بشر، ناپدید شدن کارمندان دولت قبلی، بازداشت زنان، جستجوی خانه به خانه، سرکوب اقلیت‌ها و تمامی مواردی که ناقض حقوق بشری و اسلامی است افزایش یافته و در زمینه طالب خاموشی اختیار نموده است. در این زمینه بیشترین زیان روحی و روانی را زنان و دختران کشور که تعدادشان به میلیون نفر و نصف نفوس کشور را تشکیل می‌دهند، متقبل شده‌اند. آنچه از تحقیق شاخص‌های اجتماعی حاصل می‌گردد این

است که، جامعه افغانستان زیر سایه طالب به محیط تنگنا و کشور با جبر و فشار برای مردمان آن تبدیل گردیده است، بدون شک، تداوم طالب باعث تداوم وحشت و دهشت اجتماعی در افغانستان خواهد بود.

توصیه ها و راه حل های پیشنهادی رسا برای بیرون رفت از بحران کنونی افغانستان

۱. ایجاد چتر واحد سیاسی بر علیه طالبان: ایجاد چتر واحد مقاومت و ایستادگی سیاسی متشکل از همه جریان های سیاسی، احزاب سیاسی، جنبش های سیاسی، چهره ها، فعالین جامعه مدنی، رسانه ها، مطبوعات، انجمن ها و اتحادیه ها یک نیاز مبرم و اساسی است.
۲. شکل گیری ائتلاف های نظامی بر علیه طالبان: شکل گیری ائتلاف های نظامی در کنار ایجاد چتر واحد سیاسی بر علیه طالبان یک امر حتمی در شرایط فعلی افغانستان پنداشته میشود. ائتلاف های نظامی می تواند، شامل نیرو های دفاعی و امنیتی نظام جمهوری پیشین، کدر های نظامی ملی، چهره های رزمی اقوام افغانستان و جوانان داوطلب با روحیه بلند میهنی با در نظر داشت منافع ملی بر علیه طالبان تشکیل گردد.
۳. بسیج نیرو های اجتماعی بر علیه طالبان
۴. بزرگ ترین مقاومت نه گفتن اجتماع بر روایت طالبان است
۵. جوانان می توانند، به صفوف نیرو های مسلح و نظامی که بر علیه طالبان فعالیت نظامی انجام می دهند، همکاری اطلاعاتی، اوپراتیفی، لوژستیکی و عملیاتی نموده با سایر مقاومت گران هم‌نوا و هم‌صدا شوند
۶. زنان باید با ایجاد صدای واحد و شکل دهی یک چتر بسیج ملی، به منظور احقاق و بازپس گیری حقوق و آزادی های خود، در برابر حاکمیت طالبان به صورت هماهنگ و یکپارچه اقدام کنند
۷. اجماع علمای دینی و مذهبی کشور را در مقابل اصول نادرست اسلامی طالبان
۸. فعال سازی جوامع دور از وطن (دیاسپورا): نقش دیاسپورای افغانستان که طی چهار دهه بیرون از کشور زندگی می نمایند و خصوصا دیاسپورای که در بیست سال اخیر به کشورهای مختلف مهاجرت نموده اند، در محور توجه بوده است. در حال حاضر، ارقام، سطح دانش، جایگاه و توانمندی دیاسپورای افغانستان در تمام کشور ها قابل توجه و چشم گیر است. حمایت دیاسپورای فعال از روایت و مبارزه جبهه مقاومت ملی افغانستان باعث تضعیف طالبان و آغاز روند به رسمیت شناسی جبهه مقاومت ملی افغانستان من حیث طرف اصلی و اساسی قضیه افغانستان خواهد شد.
۹. اجماع بین المللی

لست منابع و موخذ

۱. پایگاه اطلاعاتی رسا
۲. شبکه اکس، صفحه رسمی جبهه مقاومت ملی افغانستان
۳. شبکه اکس، صفحه رسمی جبهه آزادی افغانستان
۴. شبکه اکس، افغانستان انترنشنل
۵. شبکه اکس، صفحه یوناما
۶. شبکه اکس، تلویزیون آمو
۷. شبکه اکس، روزنامه هشت صبح
۸. شبکه اکس، آماج نیوز
۹. شبکه اکس، ایندپندینت فارسی
۱۰. سایت/شبکه رسمی دفتر امداد رسانی ملل متحد در افغانستان
۱۱. دفتر ملل متحد در امور قاچاق و جرایم
۱۲. سایت نشراتی دری صدای امریکا
۱۳. دفتر یونیسف در افغانستان
۱۴. دفتر کمیته بین المللی نجات
۱۵. گروه بانک جهانی در افغانستان
۱۶. شبکه اکس، اداره غذا و زراعت سازمان ملل متحد در افغانستان UN-FAO
۱۷. سازمان بین المللی مهاجرت IOM
۱۸. دفتر امور زنان سازمان ملل متحد UN Women
۱۹. معاونیت سازمان ملل متحد در افغانستان UNAMA
۲۰. پروگرام انکشافی سازمان ملل متحد در افغانستان UNDP
۲۱. دفتر ملل متحد برای آسیا و آسیا پسفک در امور زنان
۲۲. سایت نشراتی رادیو آزادی
۲۳. بازرس ویژه امریکا برای بازسازی افغانستان (سیگر)
۲۴. اداره ملی احصائیه و معلومات NSIA
۲۵. خانه آزادی بیان
۲۶. مرکز خبرنگران افغانستان
۲۷. سایت خبری رادیو فردا

۲۸. دوما‌ی دولتی روسیه قانون حذف موقت سازمانهای تروریستی را تأیید کرد، سایت روسی انترفاکس،

مسکو، گرفته شده از <https://www.interfax.ru/russia/998122>

۲۹. احمد مسعود: طالبان ۲۱ گروه تروریستی را علیه جهان و منطقه تجهیز و آموزش می‌دهند، سایت

پایگاه، گرفته شده از <https://paigah-news.com/?p=13183>

۳۰. تلاش طالبان برای افزایش مبادلات تجاری با آسیای میانه، سایت ایرنا، تهران، گرفته شده از

www.irna.ir/xjPHV9

۳۱. استیفن، ح، ۲۰۲۰، فورسکیو به سمت انرژی سبز حرکت میکند. برگرفته شده از سایت،

<https://ammoniaenergy.org/articles/fortescue-making-major-move-into-green-energy>

۳۲. قزاقستان طالبان را از فهرست سازمان‌های ممنوعه در این جمهوری حذف کرد، سایت تاس روسی،

مسکو، گرفته شده از <https://tass.ru/politika/22040793>